

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шугли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Саноати сабук**

Касб: **Оператори мошини бофандагӣ**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **Л1 8152**

Миқдори воҳидҳои салоҳият: **23**

Сатҳҳои Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **2,3**

Тафсир: **01/соли 2024**

Рамзи умумии касб: **Л1 8152-23-2,3-01/2024**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМУЗИШ

ТАҶРИБА

**Стандарти салоҳиятҳои мазкур дар доираи Лоихаи
«Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва
меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳия шудааст.**

**Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

ҚАРОР

аз «15» 10 соли 2024

№ 19

ш. Душанбе

Дар бораи тасдиқи стандартҳои салоҳияти 20 касбу ихтисосҳо

Мутобиқи талаботи банди 3 қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Тартиби таҳия ва эътирофи стандартҳои салоҳияти ҳар як касб» Ҳайати мушовараи Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон қ а р о р м е к у н а д:

1. Стандартҳои салоҳияти касбу ихтисосҳои «Истеҳсоли маҳсулоти заргарӣ», «Занбӯриасалпарвар», «Мошиначии автокран», «Дӯзанда (либоси занона)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», «Кандакорӣ дар чӯб ва пӯсти чӯб», «Барқчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ)», «Челонгар-таъмирчии кузови автомобил», «Оператори мошини бофандагӣ», «Мошиначии булдозер», «Турагент», «Дуредгар», «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология», «Харрот», «Оператори мошини ресандагӣ», «Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ», «Гачкори чузъҳои меъморӣ», «Оператори мошини турбофӣ», «Оператори мошини рангкунӣ» ва «Челонгар - барқчии нерӯгоҳи барқии обӣ» тасдиқ карда шаванд (замима мегарданд).

2. Агентии меҳнат ва шуғли аҳоли, Муассисаи давлатии «Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим» ва Лоихаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» татбиқи стандартҳои салоҳиятро дар курсҳои кӯтоҳмуддат дар Муассисаи давлатии «Маркази таълими калонсолони Тоҷикистон», корхонаҳои воҳиди давлатии назди Агентии меҳнат ва шуғли аҳоли ва Муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ ба роҳ монанд.

3. Раёсати котибот ва Лоихаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» вазифадор карда шаванд, ки нусхаҳои электронии стандартҳои салоҳиятро дар сомонаҳои вазорат, агентӣ, лоиха ва муассисаҳои таълимӣ ҷой намоянд.

4. Нашр ва дастрас намудани стандартҳои салоҳият ба зиммаи Лоихаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» вогузор карда шавад.

5. Назорати иҷрои қарори мазкур ба зиммаи муовини вазир – Давлатзода Қ. гузошта шавад.

Раиси Ҳайати мушовара,
вазир

Г. Ҳасанзода

**ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОЦИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

**СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҶОИ КАСБИ
«ОПЕРАТОРИ МОШИНИ БОФАНДАГӢ»**

Стандарти салоҳиятҶои касби «Оператори мошини бофандагӢ» дар ҷаласаи Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 07.10.2024, №31 баррасӣ гардидааст.

Стандарти салоҳиятҶои касби «Оператори мошини бофандагӢ» аз ташхис (экспертиза)-и корфармоён ва ассотсиатсияҶои соҳавии зерин гузаронида шудааст:

№	Ташкилот	Ному насаб	Вазифа	Ҳуҷҷат дар бораи ташхис
1.	Вазорати саноат ва технологияҶои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон	Сафарзода Б.	Муовини вазир	Хулоса аз 18.06.2024, №7-1354
2.	Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди «Сатн»	Бобоев И.	Директори генералӣ	Хулоса аз 07.08.2024, №169
3.	Ҷамъияти саҳомии пӯшидаи «Ҷунтай – Данғара Син Силу Текстил»	Лин Цян	Директор	Хулоса аз 07.08.2024, №35/1
4.	Ҷамъияти дорои масъулияташ маҳдуди «Арвис»	Саидов У.	Директор	Хулоса аз 02.08.2024, №87/24
5.	Кумитаи ҷумҳуриявии иттифоқи касабаи кормандони соҳаи бофандагӢ ва саноати сабуки Тоҷикистон	Шарифзода Ш.	Директори генералӣ	Хулоса аз 20.08.2024, №13

Стандарти салоҳиятҶои касби «Оператори мошини бофандагӢ»-ро таҳия намуданд:

№	Ному насаб	Вазифа	Ташкилот
1.	Латифов Фаридун	Сардори шӯба	Муассисаи давлатии «Маркази таълимӣ – методӣ ва мониторинги сифати таълим»
2.	Кулулова Гулизор	Омӯзгори фанҶои таҳассусӣ	Муассисаи давлатии таълимии «Литсейи касбии дӯзандагии шаҳри Душанбе»
3.	Раҳмонова Муҳабат	Бофанда	ҶДММ «Ҷавонӣ»-и шаҳри Хучанд

МодераторҶо (миёнчиҶо):

Данило Анищенко – коршиноси калидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;

Бахтиёров Озар – супервайзер оид ба методологияи таълим дар асоси салоҳият.

Мундариҷа

Ихтисорот	7
Муқаддима.....	8
Мафҳумҳои асосӣ.....	9
Бо стандарти салоҳиятҳои касбҳо кӣ кор мекунад.....	11
Стандартҳо ва меъёрҳои соҳа.....	12
Тавзеҳоти умумии касби «Оператори мошини бофандагӣ».....	14
Рӯйхати умумии воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Оператори мошини бофандагӣ»	15
Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Оператори мошини бофандагӣ» сатҳи 2- юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон.....	17
Малақаҳои бокортаъминкунии касби «Оператори мошини бофандагӣ», сатҳи 2- юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон.....	18
Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалий).....	20
Воҳидҳои салоҳияти заминавӣ (базавӣ)	33
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	38
Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ.....	59
Талабот ба довталабон	61
Талабот ба омӯзгорон	61
Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ	61
Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Оператори мошини бофандагӣ» сатҳи 3- уми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон.....	64
Малақаҳои бокортаъминкунии касби «Оператори мошини бофандагӣ», сатҳи 3- уми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон.....	64
Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалий).....	65
Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ).....	74
Воҳидҳои салоҳияти касбӣ	77
Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ.....	85
Талабот ба довталабон	87
Талабот ба омӯзгорон	87
Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ	88
Рӯйхати адабиёт	89
Замимаи 1: Харитаи функционалии касби «Оператори мошини бофандагӣ»	90
Замимаи 2: Хулосаҳои соҳа (экспертиза)	90

Ихтисорот

ТАС	Таълим дар асоси салоҳият
ТИКТО	Таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш
DACUM	Усули таҳлили функционалӣ (аз ихтисороти « Developing <u>a</u>curriculum », яъне «таҳияи барномаҳои таълимӣ»)
ТМТ ҚТ	Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
СС	Стандарти салоҳиятҳо
ВС	Воҳиди салоҳият
ЭС	Элементи салоҳият
МИ	Меъёрҳои иҷро
МБ	Малакаҳои бокортаъминкунӣ
СБТМ-08/ISCO-08	Стандарти байналмилалӣ таснифоти машғулиятҳо-2008 (International Standard Classification of Occupations-2008)
ТМҚТ	Таснифоти машғулиятҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
МТММСТ	Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим
МТҚТ	Маркази таълими калонсолони Тоҷикистон
ТИК/ИСТ	Технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ (Information Technology and Communication)
ҲМТБ	Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
ТС	Салоҳиятҳои фароумумӣ (Transversial Competencies)
LB	Салоҳиятҳои заминавии соҳаи саноати собук (light industry basic)
LI	Салоҳиятҳои касбии соҳаи саноати собук (Light industry)

Муқаддима

Талабот ба касби «Оператори мошини бофандагӣ» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон зиёд аст. Бунёди корхонаҳои нассочӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон босуръат амалӣ гардида истодааст. Аз ин рӯ, талаботи соҳа ба мутахассисони соҳаи нассочӣ аз ҷумла, оператори мошини бофандагӣ зиёд шуда истодааст.

Бо мақсади баланд бардоштани сифати тайёркунии мутахассисони касбҳои коргарӣ, ки ба талаботи корфармоён ва мувофиқи меъёрҳои стандартҳои байналмилалӣ ҷавобгӯӣ бошад, стандарти салоҳиятҳои касби «Оператори мошини бофандагӣ» таҳия карда шудааст.

Стандарти мазкур талаботи асосиро ба салоҳияти касби мутахассиси «Оператори мошини бофандагӣ» бо таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ муқаррар мекунад.

Дар таҳияи стандарти салоҳиятҳои мазкур қорамандони ҚДММ «Ҷавонӣ»-и шаҳри Хучанд, ҚДММ «Қолинҳои Душанбе», ҚДММ «Ваҳдат текстайл» ва муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ иштирок намуданд.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Оператори мошини бофандагӣ» дар муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ, ки мувофиқи қонунгузорӣ ҳуқуқи роҳандозӣ намудани фаъолияти таълимӣ барои амаликунии барномаи таълимӣ доранд, истифода карда мешавад.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Оператори мошини бофандагӣ» дар асоси Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Стратегияи рушди соҳаи сохтмони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тайёр намудани мутахассисон бо назардошти талаботи бозори меҳнат», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти ибтидоии касбӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти калонсолон», Барномаи давлатии касбомӯзии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025, Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Тартиби таҳия ва эътирофи стандартҳои салоҳияти ҳар як касб, Тартиби таъмини сифати таҳассусҳо ва тасдиқкунии таҳассусҳо ва Концепсияи таҳсилоти муттасил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2017-2025 таҳия карда шудааст.

Стандарти салоҳиятҳо талаботи таҳассусиро нисбат ба касби «Оператори мошини бофандагӣ» ки ҷавобгӯи талаботи байналмилалӣ мебошанд, дар мувофиқа бо Стандарти байналмилалии таснифоти машғулиятҳо СБТМ-08 (ISCO-08) таъмин менамояд.

Мафҳумҳои асосӣ

Бозори меҳнат – низоми ташаккули талабот ва пешниҳодот ба қувваи корӣ.

Баҳодихӣ (салоҳиятҳо) – маҷмӯи усул ва равандҳо, ки барои баҳодихии дастовардҳои шахс (дониш, маҳорат, малака ва муносибати ӯ, яъне салоҳиятҳо), ки одатан бо шаҳодатномадихӣ анҷом меёбанд.

Воҳидҳои салоҳияти фароумумӣ (трансверсалӣ) – ин салоҳиятҳои умумӣ мебошанд, ки барои бештари касбҳо ва амалан барои ҳамаи соҳаҳо заруранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ) – ин чунин салоҳиятҳои мебошанд, ки дар доираи муайяни ин ва ё он соҳа талабот доранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ – ин салоҳиятҳои мебошанд, ки барои иҷро намудани фаъолияти касбии мушаххас заруранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои махсус – ин салоҳиятҳои мебошанд, ки барои иҷрои фаъолияти хоси касбӣ истифода карда мешаванд.

Воҳиди салоҳият – ин баёноти кӯтоҳи натиҷаи вазифаҳои салоҳият мебошад, ки маълумот дар бораи дониш, маҳорат, малака ва муносибатро дорад (дар бораи мақсадҳои воҳиди салоҳият ва доираи малакаҳои, ки ба онҳо тааллуқ дорад, васеъ маълумот медиҳад).

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо – барои гузаронидани баҳодихӣ маълумоти заруриро пешниҳод менамояд, усулҳои муносиб, захираҳои амиқ ва шароитро, ки барои гузаронидани баҳодихии воҳиди салоҳияти мушаххас заруранд, тавсиф менамояд. Номзад дар баҳодихӣ далелҳои мушаххасро пешниҳод менамояд, ки ба баҳодихандагон барои муайян кардан ва қабули қарор, ки оё салоҳияти муайян аз худ карда шудааст ва ё шахси мазкур қорро дар ҷойи корӣ мувофиқи Стандарти салоҳиятҳои касбии тасдиқшуда иҷро карда метавонад, кӯмак мерасонад.

Дескриптор – (аз лотинӣ «descriptor» – тавсифкунанда) – воҳиди лексикӣ, ки барои шарҳ додани мазмуну моҳияти асосии ҳуҷҷат, истифода карда мешавад.

Касб – тарзи машғулият, намуди фаъолияти меҳнатие, ки тайёрии муайян, мавҷудияти донишҳои зарурӣ, маҳорат, малака ва салоҳиятнокиро талаб менамояд ва дар натиҷаи омӯзиши махсус ё таҷриба ба даст оварда мешавад.

Маҳорат – фаъолияти, ки дар инсон дар натиҷаи таълим ва таҷриба бисёрқарата ҳосил шуда, баъд ба раванди бошууроно табдил меёбад ва имкон медиҳад, ки шахс натавонад дар шароити муқаррарӣ, балки дар шароити тағйирёбанда низ амал кунад.

Малакаҳои бақорғаъминкунӣ – ин амалҳои бошууроно мутахассис, ки ба мутобиқшавии бомуваффақият дар бозори меҳнат равона карда шудаанд. Маҳорати ташкил карда тавонистани донишу малакаҳои банақшагирӣ ва пешравии касбӣ, баланд бардоштани сатҳи салоҳиятҳо барои пешравии бомуваффақият дар бозори меҳнат, дар ҳамаи бахшҳо ва зинаҳои шуғлро дар бар мегирад.

Навсонӣ (вариативӣ) муайян мекунад:

- аҳамияти истилоҳоти асосӣ, ки дар меъёрҳои иҷро истифода мешаванд;
- навсонӣ дар вазъияти корӣ ва ҳолатҳо, ки метавонанд ба фаъолият таъсир расонанд;

– фарқияти мазмунӣ дар вобастагӣ аз воҳидҳои салоҳият ва матни муайян (чун мизочони меҳмонхона аз мизочони барои таъмири кондитсионер фарк мекунанд);

танҳо ба воҳиди салоҳияти мушаххас дахл доранд, на ба ҳамаи воҳидҳои салоҳиятҳо дар умум.

Стандарт (standard) – ҳуҷҷати меъёрӣ, ки аз ҷониби мақомоти ваколатдор таҳия ва тасдиқ шудааст, дар он талаботи меъёрӣ, қоидаҳо, тавсифот ё принципҳои умумие, ки ба намудҳои гуногуни фаъолият ё натиҷаи онҳо дахл доранд, муайян карда мешаванд. Ҳадафи ин ҳуҷҷат расидан ба сатҳи беҳтарини низоми соҳаи мазкур мебошад.

Стандарти салоҳиятҳои касб – ин ҳуҷҷатест, ки талаботи меъёрии ҳадди аққали дониш, маҳорат, малака ва муносибат (яъне салоҳиятҳо), ки барои сатҳи муайяни таҳассуси касбӣ заруранд, муайян мекунад ва шахс онҳоро бояд дар ҷойи кор дар ҳолатҳои стандартӣ ё тағйирёбанда нишон диҳад. Ҳар як кор мумкин аст, аз стандарти муқарраргардида баландтар иҷро карда шавад, дар ҳеҷ сурат на пасттар аз он. Стандарти салоҳият ба корфармо барои муайян намудани мутобиқати сатҳи таҳассуснокӣ ба талаботи истеҳсолот ёрӣ мерасонад ва маҳорати касбии намоишдодаи шахсро эътироф намуда, доимӣ нигоҳ доштани стандарти олии касбии ӯро тасдиқ менамояд.

Сатҳи таснифоти таҳассусҳо – ин сатҳи нишондоди мураккабии кори иҷрошаванда, мустақилият ва масъулиятнокии коргар, мувофиқ ба ҳар як сатҳ мебошад. Гузаштан аз як сатҳ ба сатҳи дигар маънии онро надорад, ки ҳамаи нишондодҳои сатҳи таҳассусиро тавсифкунанда бояд фарқ кунанд: ҳар як сатҳи навбатӣ ба муносиби дараҷаи пешин мувофиқ кунонида мешавад ва воридкунии ниҳои ҳамаи тавсифоти сатҳи пешинаро дар назар мегирад.

СБТШ-08 (ISCO-08) – Стандарти байналмилалӣ таснифоти машғулиятҳо (International Standart Classification of Occupations) соли 2008 низоми таснифот ва ҷамъбасти маълумотро дар бораи шугли касбӣ, ки дар асоси барӯйхатгирии омӯрӣ ва тадқиқот гирифта шудааст, ҳамчунин истифодабарии захираҳои маъмуриро ифода мекунад.

Салоҳият – қобилияти истифода карда тавонистани дониш, маҳорат, малака ва муносибат барои иҷрои супориш ё ҳалли масъалаҳо дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда.

Салоҳияти касбӣ – қобилияти истифода карда тавонистани дониш, маҳорат ва малакаҳо барои иҷрои вазифаҳои касбӣ дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда.

Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ – ин маҷмӯи дониш, малака, элементҳои таҷрибаи фарҳангӣ, ки ба шахс имкон медиҳанд дар муҳити иҷтимоӣ-иқтисодӣ озодона мавқеи худро муайян кунанд, элементҳои онро истифода барад ва муносибати онро барои иҷрои вазифаҳои касбӣ ташаккул диҳад. Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ аз воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ) ва малакаҳои бокортаъминкунӣ иборат мебошад.

Салоҳиятнокӣ – соҳиб будан ба дониш, малакаву маҳорат ва муносибат, ки барои фаъолияти пурсамар дар соҳаи муайян зарур аст.

Таҳлили функционалӣ – ин тавсифи фаъолияти меҳнатӣ тавассути амалкард (функсия) ва натиҷаҳо мебошад. Бартариин чунин муносибат дар он аст, ки он имкон медиҳад тағйирот дар технология ва ташкили меҳнат дар бозори меҳнат фавран ба назар гирифта шавад.

Талаботи бозори меҳнат – эҳтиёҷоти корфармоён ба қувваи корӣ аз рӯи гурӯҳҳои мушаххаси касб ва намудҳои машғулият.

Таҳассус (квалификатсия) – камолоти касбии шахс ва дараҷаи омодагии он барои иҷрои намудҳои корҳои мушаххас, ки бо мавҷудияти салоҳиятҳои аз ҷониби корфармоён эътирофшуда муайян гардида, бо ҳуҷҷати намунаи давлатӣ тасдиқ карда мешавад.

Таснифоти миллии таҳассусҳо (ТМТ) – ҳуҷҷати меъёрие, ки ҷаҳорҷӯбахоро муайян ва ҳамаи ихтисосҳои дар сатҳи миллий эътирофшударо идора менамояд. Таснифоти миллии таҳассусҳо дорои ҷаҳорҷӯбахое мебошад, ки аз якҷанд сатҳ иборат буда, ҳар яки онҳо дар нишондиҳандаҳо (дискрипторҳо)-и салоҳиятҳо, ки алоқаҳои таҳассусии байнибахширо дар бар мегиранд, тасвиф карда шуда, ҳамчунин додани ҳуҷҷати намунаи давлатӣ дар бораи соҳиб шудан ба ихтисос дар он роҳандозӣ карда мешавад.

Таълим дар асоси салоҳият – муносибат ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш, ки ба ҷӣ тавр дар ҷойи кор шахс корро иҷро карда метавонад, така мекунад.

Харитаи функционалии касб – ин инъикоси амалкард (функсия)-ҳои асосӣ, ки касби мазкурро ташкил медиҳанд, вазифаҳои ба ин амалкард (функсия)-ҳо дохилгардида ва амалҳои воқеӣ барои иҷро намудани супориш ва ҳалли масъалаҳо дар ҷойи кор, дар шароитҳои тағйирёбанда равона карда шудаанд.

Бо стандарти салоҳиятҳои касбҳо кӣ кор мекунад

– Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои муайян кардани самаранокии амалиёти сохтори ТИКТО ҚТ, таъсиррасонии он ба болоравии иқтисодии давлат, яъне алоқа бо бозори меҳнат;

– мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳр, ноҳия барои рушди минтақаи худ;

– дар бахши таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;

– омӯзгорон барои донишҷӯи он, ки чиро ба таълимгирандагон омӯзонанд;

– таълимгирандагон, барои донишҷӯи он, ки ҷӣ хел ва чиро меомӯзанд;

– маъмурияти муассисаҳои таълимӣ барои донишҷӯи он, ки оё сатҳи тайёрии омӯзгорон ва хатмкунандагон ба талаботи бозори меҳнат мувофиқат мекунад ё не;

– корфармоён, ки стандартҳои салоҳиятҳоро барои тақмили таҳассуси касбии кормандон истифода мекунанд, то ин ки ба кормандон дар самти мутобиқшавӣ ба малакаву маҳорат ва донишҳои тағйирёбанда ва салоҳиятнокии онҳо бо сабаби дигаргуниҳои дар технологияи истеҳсолот бамиёномада тавсияҳо диҳанд;

– шаҳрвандони алоҳида, ки мехоҳанд маълумоти касбӣ гиранд ё сатҳи таҳассусии касбии худро ба таври инфиродӣ тақмил диҳанд;

– шаҳрвандоне, ки мустақилона таълим гирифтаанд ва мехоҳанд ҳуҷҷати намунаи давлатӣ (сертификат ё шаҳодатнома) гиранд;

- оила, волидони таълимгирандагон, ки мехоҳанд фаҳманд, чиро ва чӣ хел фарзандони онҳо таълим мегиранд, пас аз хатми таълим онҳо ба чӣ кор машғул мешаванд;
- шаҳрвандоне, ки мехоҳанд ба ҷойи кори дигар гузаранд;
- шаҳрвандоне, ки мехоҳанд норасоӣҳои худро дар дониш, малака, маҳорат ва муносибат, яъне салоҳиятҳои худ бартараф намоянд;
- шаҳрвандоне, ки фаъолияти соҳибкории худро васеъ кардан мехоҳанд;
- шаҳрвандоне, ки коргарони бехтарин шудан мехоҳанд ва ғайра.

Стандартҳо ва меъёрҳои соҳа

Дар соҳаи саноати сабук айнаи замон стандартҳо ва ҳуҷҷатҳои меъёрии зерин қабул шудаанд ва амал мекунанд:

- СД (ГОСТ) 15.007-88 Системаи таҳия ва истеҳсоли маҳсулот. Маҳсулоти саноати сабук. Муқарроти асосӣ;
- СД (ГОСТ) 161-86 Матоҳои пахтагин, омехта ва аз ресмони нахи химиявӣ. Муайян кардани дараҷа;
- СД (ГОСТ) 3811-72 (ISO 3801-77, ISO 3932-76, ISO 3933-76) Маводҳои насочӣ. Мато, матоҳои бофташуда ва маснуоти порчай. Усулҳои муайян кардани андозаҳои хаттӣ, зичии хаттӣ ва сатҳӣ;
- СД (ГОСТ) 3812-72 Маводҳои насочӣ. Мато ва молҳои порчай. Усулҳои муайян кардани зичии риштаҳо;
- СД (ГОСТ) 3813-72 (ISO 5081-77, ISO 5082-82) Маводҳои насочӣ. Мато ва молҳои порчай. Усулҳои муайян кардани ҳосиятҳои кашишӣ;
- СД (ГОСТ) 3816-81 (ISO 811-81) Матоҳои насочӣ. Усулҳои муайян кардани ҳосиятҳои гигроскопӣ ва обпарто;
- СД (ГОСТ) 6904-83 Калобаи пахтагини вазнин барои бофандагӣ. Мушаххасоти техникӣ;
- СД (ГОСТ) 7000-80 Маводҳои насочӣ. Бастабандӣ, тамғагузорӣ, интиқол ва нигоҳдорӣ;
- СД (ГОСТ) 8737-77 Матоҳои пахтагин ва маснуоти чакана, аз ресмонҳои нахи химиявӣ ва омехта. Бастабандии ибтидоӣ ва тамғагузорӣ;
- СД (ГОСТ) 9733.0-83 Маводи насочӣ. Талаботи умумӣ оид ба усулҳои санчиши устувори ранг ба таъсири физикӣ ва химиявӣ;
- СД (ГОСТ) 9733.1-91 (ISO 105-B01-88) Маводҳои насочӣ. Усули санчиши устувори ранг кардан;
- СД (ГОСТ) 12088-77 Маводҳои насочӣ ва маҳсулоти аз онҳо истеҳсолшуда. Усули муайян кардани гузариши ҳаво;
- СД (ГОСТ) 14067-91 Маводҳои насочӣ. Усул барои муайян кардани миқдори қачӣ;
- СД (ГОСТ) 16958-71 Маҳсулоти насочӣ. Рамзҳои нигоҳубин;
- СД (ГОСТ) 18054-72 (ISO 105-J02-87) Маводҳои бофандагӣ. Усули муайян кардани сафедӣ;

- СД (ГОСТ) 18976-73 Матоъҳои бофандагӣ. Усули муайян кардани муқовимати абрешим;
- СД (ГОСТ) 19616-74 Матоъ ва маснуоти трикотаҷӣ. Усули муайян кардани майдони мушаххаси сатҳи муқовимати барқ;
- СД (ГОСТ) 20566-75 Матоъҳои насочӣ ва маснуоти порча. Қоидаҳои қабул ва усули интиҳоб;
- СД (ГОСТ) 21768-76 Матоъ ва маснуоти чаканаи ҳарбӣ. Қоидаҳои қабул;
- СД (ГОСТ) 25617-83 Матоъҳо ва маснуоти катон, нимкатин, пахтагӣ ва омехта. Усулҳои санҷиши химиявӣ;
- СД (ГОСТ) 30084-93 Маводҳои насочӣ. Нишондиҳии ибтидоӣ;
- СД (ГОСТ) 30157.0-95 Матоъҳои насочӣ. Усулҳои муайян кардани тағироти андоза пас аз коркарди тар ё тозакунии хушк. Муқаррароти умумӣ;
- СД (ГОСТ) 30157.1-95 Матоъҳои насочӣ. Усулҳои муайян кардани тағироти андоза пас аз коркарди тар ё тозакунии хушк. Усулҳои коркард;
- ISO 1833-77 Насочӣ. Омехтаҳои нахи дукомпонентӣ. Таҳлили кимиёвии микдорӣ.

Тавзеҳоти умумии касби «Оператори мошини бофандагӣ»

Оператори мошини бофандагӣ иҷроӣ як қатор уҳдадорӣ ва вазифаҳои зиёди маҷмӯи муайяни салоҳиятҳоро талаб намуда, барои сифатнок ва сари вақт амалӣ кардани фаъолияти корӣ дар доираи касб имкон медиҳад.

Барои фаъолияти бомувафақияти кори оператори мошини бофандагӣ бояд, донишу малакаи зарурӣ оид ба дастгоҳҳои бофандагӣ ва усулҳои кор дар онҳо, раванди технологияи бофтани матоъ дар мошинҳои бофандагӣ, намуд ва навъҳои ресмон ва талабот ба сифати истеҳсоли онҳо, қоидаҳои пур кардани мошинҳои бофандагиро бо ресмон мавриди назар гирифта шавад.

Дар ҷои кор оператори мошини бофандагӣ ҳатман дастури техникаи беҳатарӣ ва ҳифзи меҳнато донад ва аз муоинаи тиббӣ гузашта бошад.

Баъдан, ин чорабиниҳо мунтазам на кам аз як маротиба дар як сол гузаронида мешаванд.

Кор бо мошини бофандагӣ хатарҳои зеринро дорад: осеббинӣ аз барқ, зарба хурдани ангуштон ҳангоми иваз намудани ресмон, санҷидани рӯйпушҳои қисмҳои ҷарҳзанандаи мошин ва садои мунтазами мошини бофандагӣ. Аз ҳамин сабаб оператори бошини бофандагӣ бояд дар вақти корӣ бо либоси махсус ва воситаи ҳимоявӣ кор кунад. Кор бо мавҷуд набудани лавозимотҳои муҳофизатӣ вайронкунии қоидаҳои беҳатарӣ дар истеҳсолот ба ҳисоб меравад.

Пеш аз он, ки бо мошини бофандагӣ корро оғоз намояд, оператори мошини бофандагӣ бояд ҳолати кори мошини бофандагӣ, аз ҷумла, қисмҳои муҳофизаткунандаи мошин, рӯйпушҳои қисмҳои ҷарҳзанандаи мошин, назораткунандаи тор ва пуд, ҷароғҳои оғоҳкунандаи боздошти мошинро санҷида, оид ба коршоямии мошини бофандагӣ, шахсони масъулро оғоҳ намояд.

Рӯйхати умумии воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Оператори мошини бофандагӣ»

Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯи воҳидҳои салоҳиятҳо
2	Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ)	
	ТС 01-1/01	Гузаштан аз муоинаи тиббӣ
	ТС 03-1/01	Кор кардан дар даста
	ТС 04-2/01	Расонидани ёри аввалия
	ТС 05-2/01	Истифода намудани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ
	Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)	
	ЛВ 01-1/01	Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
	ЛВ 02-2/01	Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ
	Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
	ЛІ 8152-01-2/01	Бастани шартнома
	ЛІ 8152-02-2/01	Омода намудани ҷойи корӣ
	ЛІ 8152-03-2/01	Таъмин намудани мошини бофандагӣ бо ашёи хом
	ЛІ 8152-04-2/01	Тайёр намудани пудчамъкунак
	ЛІ 8152-05-3/01	Ба кор даровардани дастгоҳ
	ЛІ 8152-06-2/01	Бартараф намудани кандашавии ресмон
	ЛІ 8152-07-2/01	Бастани гиреҳҳо
	ЛІ 8152-08-2/01	Иваз намудани ғалтаки ресмон ва канори матоъ
ЛІ 8152-09-2/01	Пур кардани варақаи сифат	
ЛІ 8152-10-2/01	Ба анҷом расонидани корҳо	
3	Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ)	
	ТС 06-3/01	Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ
	ТС 07-3/01	Такмил додани тахассуси касбӣ
	Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)	
	ЛВ 02-3/01	Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна
	Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
	ЛІ 8152-11-3/01	Қабул ва супоридани баст
	ЛІ 8152-12-3/01	Муайян намудани тарзи бофтани матоъ
	ЛІ 8152-13-3/01	Муайян намудани нуқсонҳо
ЛІ 8152-14-3/01	Назорат намудани раванди бофтани матоъ	

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шугли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Саноати сабук**

Касб: **Оператори мошини бофандагӣ**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **LI 8152**

Миқдори воҳидҳои салоҳият: **16**

Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **2**

Тафсир: **01/соли 2024**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМУЗИШ

ТАҶРИБА

**Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Оператори мошини бофандагӣ» сатҳи
2-юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯи воҳидҳои салоҳиятҳо
Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ)	
ТС 01-1/01	Гузаштан аз муоинаи тиббӣ
ТС 03-1/01	Кор кардан дар даста
ТС 04-2/01	Расонидани ёрии аввалия
ТС 05-2/01	Истифода намудани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)	
ЛВ 01-1/01	Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
ЛВ 02-2/01	Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
ЛІ 8152-01-2/01	Бастани шартнома
ЛІ 8152-02-2/01	Омода намудани ҷойи корӣ
ЛІ 8152-03-2/01	Таъмин намудани мошини бофандагӣ бо ашёи хом
ЛІ 8152-04-2/01	Тайёр намудани пудчамъкунак
ЛІ 8152-05-3/01	Ба кор даровардани дастгоҳ
ЛІ 8152-06-2/01	Баргараф намудани кандашавии ресмон
ЛІ 8152-07-2/01	Бастани гирехҳо
ЛІ 8152-08-2/01	Иваз намудани ғалтаки ресмон ва канори матоъ
ЛІ 8152-09-2/01	Пур кардани варақаи сифат
ЛІ 8152-10-2/01	Ба анҷом расонидани корҳо

**Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Оператори мошини бофандагӣ»,
сатҳи 2-юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Малакаҳои бокортаъминкунии	Малакаҳое, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб будани муносибатҳо байни ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - гӯш кардан ва шунидан; - бо забони модарӣ ва дигар забонҳо сухан рондан ва навиштан; - мубодилаи иттилоот кардан; - риоя кардани одоб дар муносибат бо ҳамкорон/мизочон; - бо забони хоричӣ дар сатҳи миёна муошират кардан.
Кор дар даста, ки ба муносибатҳои кори самаранок ва дастоварди натиҷаҳо мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - муайян кардани нақши худ дар ҳайати даста; - муайян кардани тарафҳои қавии аъзоёни даста; - дар даста дар ҳолатҳои гуногун кор кардан, мисол дар ҳалли масъалаҳои бухронӣ; - суботкор (настойчивый)будан.
Маҳорати ҳал намудани мушкилоте, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - зоҳир намудани мустақилият ва ташаббускорӣ дар ошкор ва ҳал кардани мушкилот; - қарорҳои эҷодкорона ва инноватсионӣ таҳия кардан; - истифодаи як қатор стратегия барои ҳалли мушкилот; - фавран ва самаранок ҳал намудани мушкилоти мизочон.
Ташаббус ва уҳдабарой, ки барои ба дастоварии натиҷаҳои инноватсионӣ мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - эҷодкорӣ ва идроки эҷодӣ; - зоҳир намудани ташаббускорӣ ва уҳдабарой; - омода будан ба инноватсия; - дастгирӣ кардани қарорҳои инноватсионӣ.
Банақшагирӣ ва ташкили фаъолияте, ки банақшагирии стратегии дарозмуҳлат ва кӯтоҳмуҳлатро таъмин менамояд.	<ul style="list-style-type: none"> - гузоштани мақсадҳои мушаххас ва натиҷаҳои лоиҳа/кор; - таҳияи нақша/барномаҳои стратегӣ, дарозмуҳлат ва ҷорӣ; - банақшагирии кор ва истифодаи захираҳо; - идоракунии вақт ва афзалиятҳо; - ҳамоҳангсозии вазифаҳо барои худ ва дигарон; - пешбурди баҳисобгирӣ.
Худидоракуние, ки ба қаноатмандӣ ва рушди кормандон мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - мавҷудияти диди шахсӣ ва мақсадҳо; - боварии қатъӣ ба ғояҳо ва диди шахсӣ; - масъулиятнокӣ; - устувории ахлоқӣ; - риояи этика ва эстетика.
Омӯзише, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти кормандон/ширкатиҳо ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - эътирофи зарурияти таълим бо назардошти тағйиротҳо; - омода будан ба сарфи вақт ва сайю кӯшиш ба омӯхтани малакаҳои нав; - хоҳиши таълим дар ҷойи кор ва берун аз он; - самимӣ барои ғояҳо ва усулҳои нав; - идоракунии худомӯзӣ; - истифодаи таълим ба масъалаҳои «техникӣ» (масалан, омӯзиши маҳсулот) ва «мушкилоти одамон» (масалан, ҷанбаҳои байнишахсиятӣ ва фарҳангии кор); - иштирок дар равандҳои ташаккулёбии пайваста.
Технологияе, ки барои ҳалли самараноки	<ul style="list-style-type: none"> - доштани малакаҳои заминавии технологияи иттилоотӣ; - хоҳиши аз худ кардани малакаҳои нави технологияи иттилоотӣ;

<p>вазифаҳо мусоидат менамояд</p>	<ul style="list-style-type: none"> - доштани донишҳо оид ба ҳифзи меҳнат, санитарияи истеҳсолӣ ва беҳдошт барои истифодабарии технологияҳо; - доштани тавоноии ҷисмонии мувофиқ; - риояи техникаи бехатарӣ; - интихоб ва истифодабарии воситаҳои ҳимоявӣ барои бехатарии шахсӣ дар ҷойи корӣ; - қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи бехатарӣ ва чорабиниҳои зидди сӯхтор ҳангоми кор бо дастгоҳҳои барқӣ; - қоидаҳои ҷудокунӣ ва коркарди пасмондаҳо.
---------------------------------------	---

Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсали)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	ТС 01-1/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди омодагӣ ва гузаштан аз муоинаи тиббиро бо мақсади таъмин намудани саломатӣ барои иҷрои уҳдадорихои вазифавӣ, ошкор ва табобати саривактии беморӣ ва пешгири аз онро тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ба қор қабул шудан; - гузаштани муоинаи тиббии нақшавӣ ва ғайринақшавӣ тибқи чадвали ташкилот.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - маҳорати баён кардани мақсади худ; - маҳорати гӯш кардан ва шунидан; - маҳорати таҳлили тавсияҳои хаттӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Шиносой бо тартиби гузаштан аз муоинаи тиббӣ	1.1. Шиносой бо ҳуҷҷатҳо оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ. 1.2. Шиносой бо намудҳои муоинаи тиббӣ тибқи чадвали тасдиқшуда.
2. Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	2.1. Гузаштани муоинаи тиббии муқаддимаӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи чадвали тасдиқшуда. 2.2. Пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвирасонӣ ба қорхона/ташкilot.
Малақаҳои талабшаванда:	- риоя намудани беҳдошт (гигиена)-и шахсӣ; - гирифтани маълумот оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ; - гузаштани муоинаи тиббии муқаддимаӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи чадвали тасдиқшуда; - пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвирасонӣ ба қорхона/ташкilot.
Донишҳои талабшаванда:	- муқаррарот оид ба қонунгузориҳои меҳнат; - маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) ва вазифаи он; - қоидаҳои гузаштан аз муоинаи тиббӣ.
Муносибати талабшаванда ба қор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - боинтизом; - бомасъул; - бовичдон.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳатмӣ ба саволҳои ҷавоб додан/тестҳо	Шифоӣ ба саволҳои ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи таҳқиқот / case study	Мубоҳиса	Намоишдӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозиҳои нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/худомаҷӯиҳо	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1. Шиносоӣ бо тартиби гузаштан аз муоинаи тиббӣ											
1.1. Шиносоӣ бо хуччатҳо оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ			√								
1.2. Шиносоӣ бонамудҳои муоинаи тиббӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда			√								
Элементи 2: Гузаштан аз муоинаи тиббӣ											
2.1. Гузаштани муоинаи тиббии муқаддимаӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда											√
2.2. Пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба корхона/ташкilot											√

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Намудҳои муоинаи тиббӣ:	<ul style="list-style-type: none"> - муқаддимаӣ; - ҳатмӣ; - даврӣ; - ғайринавбатӣ.
--------------------------------	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Кор кардан дар даста	ТС 03-1/01
Воҳиди салоҳияти мазкур корҳои умумии мақсадноки даста, ки вазифаи умумиро бо қоидаҳои муқаррарнамудаи ташкilot ҳал мекунад, тавсиф менамояд. Коргарон дар қомебиҳои даста манфиати шахсӣ доранд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми кор дар коллективи ҳар ташкilot/корхона.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - вучуд надоранд.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ)-и ВС
1. Муайян кардани мақсад	1.1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳои кор дар даста яқҷоя бо

ва вазифаҳо	ҳамкорон. 1.2. Муайян кардани ҷойкунонии афзалиятҳо ва иҷрои масъалаҳои алоҳида дар муҳлати таъиншуда. 1.3. Мувофиқа ва мутобиқ кардани уҳдадорӣҳои инфиродӣ барои ноилшавӣ ба мақсадҳои гузашташуда.
2. Кор кардан дар даста	2.1. Изҳори боварӣ кардан, дастгирӣ ва эҳтиром нисбати аъзоёни даста дар фаъолияти ҳаррӯза. 2.2. Эътирофи <i>фарқиятҳои фарҳангӣ</i> дар даста. 2.3. Ҳангоми зарурат истифода бурдани ёрии дигар аъзоёни даста. 2.4. Эътино (муассирӣ) ба робитаи мутақобила ва иттилоот аз ҷониби дигар аъзоёни даста.
3. Риоя кардани одоб ва зебӣ (этика ва эстетика)	3.1. Муошират намудан бо ҳамкорон боадабона, хушмуомила. 3.2. Истифода бурдани забон ва лаҳни мутобиқ ба вазъияти зикршуда дар робитаи хатгӣ ва ҳам шифоҳӣ. 3.3. Истифода бурдани <i>муоширати ғайришифоҳии</i> мувофиқ. 3.4. Таҳаммулпазирӣ нисбат ба фарқиятҳои фарҳангӣ ва иҷтимоӣ. 3.5. Истифодаи усулҳои фаъоли гӯш кардан. 3.6. Интихоби воситаи робитаи мувофиқ вобаста аз вазъияти муайян. 3.7. Истифодаи боодобонаи воситаҳои робита тибқи протоколҳои стандартӣ ва расму тартиби ташкилӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - муошират, алоқаманд ба шумидан (гӯшдиҳӣ); - савол додан; - муоширати хатгӣ, возеҳ ва кӯтоҳ навиштани паём, қайдҳо, мактубҳо; - ба шахси вазифааш баландтар итоат кардан; - ба дарккунӣ кӯшиш кардан; - бо атрофиён эҳтиромона муносибат кардан; - ошкор ва воқиф шудан ба вазъияти муноқишавӣ, шикоятҳо дар доираи масъулият; - дар даста кор кардан; - гӯш додан ва шунавидан; - малакаҳои заминавии босаводона хондан; - малакаҳои худидоракуни.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон; - бартарии кор дар даста; - воситаҳои робитагӣ; - принципҳои кори даста; - тавсифот, усул ва меъёрҳои истифодаи воситаҳои гуногуни муошират; - намудҳои қабул ва қоидаҳои рафтор дар онҳо; - мафҳуми этика ва ахлоқ; - одоби сӯҳбат ва маданияти нутқ; - симои зоҳирӣ; - хусни рафтори расмӣ ва сиёсӣ; - тарзи рафтор дар ҷойҳои ҷамъиятӣ, ҷойи кор; - одоби сӯҳбатҳои телефонӣ бо мизочон ва ҳамкорон; - калима, ибора ва услуби сӯҳбати телефонӣ.
Муносибати талабшаванда	<ul style="list-style-type: none"> - ба шахси вазифааш баландтар итоат кардан;

ба кор:	<ul style="list-style-type: none"> - ба дарккунӣ кӯшиш кардан; - бо атрофиён эҳтиромона муносибат кардан. Чунин бояд буд: <ul style="list-style-type: none"> - бодиккат; - покизақор; - масъул; - уҳдабаро; - меҳрубон; - ташаббусқор.
---------	--

Дастур оид ба ҷамъоварию далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди қор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Ҷамъоварию ҳуҷҷаҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рунамоӣ (Презентатсия)	Бози нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоиди тарғифи сеюм
Элементи 1: Муайян кардани мақсад ва вазифаҳо											
1.1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳои қор дар даста якҷоя бо ҳамқорон											✓
1.2. Муайян кардани ҷойқунонии афзалиятҳо ва иҷрои масъалаҳои алоҳида дар муҳлати таъиншуда											✓
1.3. Мувофиқа ва мутобиқ кардани уҳдадорихи инфиродӣ барои ноилшавӣ ба мақсадҳои гузошташуда											✓
Элементи 2. Қор қардан дар даста											
2.1. Изҳори боварӣ қардан, дастгирӣ ва эҳтиром нисбати аъзоёни даста дар фаъолияти ҳаррӯза											✓
2.2. Эътирофи <i>фарқиятҳои фарҳангӣ</i> дар даста											✓
2.3. Ҳангоми зарурат истифода бурдани ёрии дигар аъзоёни даста											✓
2.4. Эътино (муассирӣ) ба робитаи мутақобила ва иттилоот аз ҷониби дигар аъзоёни даста											✓

Элементи 3: Риоя кардани одоб ва зебой (этика ва эстетика)											
3.1. Муошират намудан бо ҳамкорон боадабона, хушмуомила	√										
3.2. Истифода бурдани забон ва лаҳни мутобиқ ба вазъияти зикршуда дар робитаи хатгӣ ва ҳам шифохӣ	√										
3.3. Истифода бурдани муоширати ғайришифоҳии мувофиқ	√										
3.4. Изҳори таҳаммулпазирӣ нисбат ба фарқиятҳои фарҳангӣ ва иҷтимоӣ	√										
3.5. Истифодаи усулҳои фаъоли гӯш кардан	√										
3.6. Интиҳоби воситаи робитаи мувофиқ вобаста аз вазъияти муайян	√										
3.7. Истифодаи боодобонаи воситаҳои робита тибқи протоколҳои стандартӣ ва расму тартиби ташкилӣ	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Фарқиятҳои фарҳангӣ:	- намудҳои саломдиҳӣ, хайрбод ва гуфтугӯ; - забони имову ишораҳо; - махсусияти услубҳои миллии муомилаи корӣ; - махсусияти муносибати байнифарҳангӣ.
Муоширати ғайришифоҳӣ:	- забони имову ишора; - риоя кардани фосолаи муайян байни шарикон.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Расонидани ёрии аввалия	ТС 04 – 2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур малака ва донишҳои заруриро барои расонидани ёрии аввалия ва ниғаҳдории ҳаёт дар давраи то расонидани ёрии тиббӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - хангоми арзёбии ҳолатҳои руҳдода, баргараф кардани таваккалҳои мушаххас, хавф ва захмҳои ба он алоқаманд.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03 – 1/01 Кор кардан дар даста.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Арзёбии ҳолати руҳдода	1.1. Арзёбии вазъият ва кам кардани хатар , ба вучуд оварандаи таваккали захмгирӣ ё беморӣ барои худ ва дигарон. 1.2. Ошкор кардани ҳодисаи нохуш, захм, беморӣ ва арзёбии ҳолати ҷабрдида.

	<p>1.3. Даъват намудани ёри таъчилӣ.</p> <p>1.4. Оромона ба чабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан.</p> <p>1.5. Истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани чабрдида.</p> <p>1.6. Бо чабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан.</p>
2. Расонидани ёри аввалия ҳангоми осеб дидан аз барқ ва раъд	<p>2.1. Бартараф намудани таъсири омилҳои хавфнок (аз таъсири чараёни барқӣ озод кардан, хомӯш кардани либосҳои сӯхта, аз об дур кардани чабрдида ва ғайра).</p> <p>2.2. Муайян намудани характери зарари ба ҳаёти чабрдида бештар таҳдидкунанда.</p> <p>2.3. Иҷро намудани пайдарпайии амалҳо оид ба наҷот додани чабрдида.</p>
3. Расонидани ёри аввалия ҳангоми хунравӣ	<p>3.1. Расонидани ёри дар боздошти хунравӣ.</p> <p>3.2. Истифодаи фишороварии мустақим ба чароҳат.</p>
4. Расонидани ёри аввалия ҳангоми шикасти устухон	<p>4.1. Беҳаракат кардани қитъаи шикаст.</p> <p>4.2. Карахт кардани қитъаи шикаст.</p> <p>4.3. Тахтачабандӣ (шинагузорӣ) кардани узви шикастаи бадан.</p>
5. Расонидани ёри аввалия ҳангоми ғарқшавӣ	<p>5.1. Додани нафаси сунъӣ.</p> <p>5.2. Гузаронидани масҳи мустақим ба қафаси сина.</p>
6. Расонидани ёри аввалия ҳангоми нафасгиршавӣ	<p>6.1. Истифода бурдани усули Геймлих.</p> <p>6.2. Такрор кардани усул то аз нойи нафас баромадани монеа.</p>
7. Расонидани ёри аввалия зимни сӯхтан	<p>7.1. Баровардан ба ҷойи беҳатар.</p> <p>7.2. Коркарди ҷойи сӯхта.</p>
8. Расонидани ёри аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна	<p>8.1. Санчидани нишонаҳои зарбхӯрӣ.</p> <p>8.2. Муайян кардани нишонаҳо (азхушравӣ, аз даст додани тамоюлот, хирашавии хотира, сарчархзанӣ, дилбеҳузурӣ).</p>
9. Расонидани ёри аввалия ҳангоми осеб дидани сутунмуҳра	<p>9.1. Иҷрои амали дуруст ҳангоми гумонбарии осеби сутунмуҳра.</p> <p>9.2. Зоҳир намудани эҳтиёткорӣ ҳангоми додани нафаси сунъӣ.</p>
10. Расонидани ёри аввалия ҳангоми ҳолатҳои ғаврии ғайримуқаррарӣ	<p>10.1. Расонидани ёри ҳангоми сактаи дил.</p> <p>10.2. Расонидани ёри ҳангоми сактаи асаб.</p> <p>10.3. Расонидани ёри ҳангоми захролудшавӣ.</p>
11. Иттилоъ додан ба кормандони тиб оид ба расонидани ёри	<p>11.1. Иттилоъ додан оид ба вақт ва ҷораҳои андешида.</p> <p>11.2. Иттилоъ додан оид ба дорувориҳои истифодашуда.</p>

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - риоя намудани қоидаҳои техникаи беҳатарии барқӣ; - муайян намудани хатарҳои барқӣ; - бартараф намудани хатарҳои ба ҳаёти инсон таҳдидкунанда; - истифода намудани дастурамалҳо оид ба истифодабарии асбобу таҷҳизоти барқӣ; - арзёбии вазъият ва кам кардани хунравӣ; - ошкор кардани ҳодисаи ноҳуш, захм ва арзёбии ҳолати чабрдида; - даъват намудани ёри таъчилӣ; - иттилоъ додан оид ба дорувориҳои истифодашуда;
-------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан; - истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида; - бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан; - истифода намудани тахтача/чӯбча барои мустаҳкам кардани шикаст; - додани нафаси сунъӣ; - масҳ кардани дил ва қифаси сина; - хондан, фаҳмидани дастурамал ва истифода бурдани он; - истифодаи воситаҳои сӯхторхомӯшкунӣ; - расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил; - расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб; - расонидани ёрӣ ҳангоми захролудшавӣ.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои техникаи беҳатарии барқӣ; - хатарҳои барқии ҳангоми кор руҳдода; - қоидаҳои бартарафкунии хатарҳои ба ҳаёти инсон таҳдидкунанда; - амалҳо оид ба начот додани ҷабрдида; - дастури Ҳилоли Аҳмар оид ба принципҳои расонидани ёрии аввалия; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ ва нафасгиршавӣ; - дастурамали расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна ва осеб дидани сутунмуҳра; - монешавии роҳҳои нафасгирӣ/нафастангӣ; - сӯхтан (хароратӣ, кимиёвӣ, барқӣ, соишхӯрӣ); - қоида ва тартиби додани нафаси сунъӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Чунин бояд буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - покизақор; - масъул; - уҳдабаро; - мушфик; - раҳмдил.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди қор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Арзёбии ҳолати руҳдода											
1.1. Арзёбии вазъият ва кам кардани <i>хатар</i> , ба вучуд оварандаи таваккали захмгирӣ ё беморӣ барои худ ва дигарон				√							
1.2. Ошқор кардани ҳодисаи нохуш, захм, беморӣ ва арзёбии ҳолати ҷабрдида				√							
1.3. Даъват намудани ёрии таъҷилӣ				√							
1.4. Оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан									√		
1.5. Истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида									√		
1.6. Бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан									√		
Элементи 2:Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб دیدан аз барқ ва раъд											
2.1. Баргараф намудани таъсири омилҳои хавфнок (аз таъсири ҷараёни барқӣ озод кардан, хомӯш кардани либосҳои сӯхта, аз об дур кардани ҷабрдида ва ғайра)									√		
2.2. Муайян намудани характери зарари ба ҳаёти ҷабрдида бештар таҳдидкунанда									√		
2.3. Иҷро намудани пайдарпайии амалҳо оид ба наҷот додани ҷабрдида									√		
Элементи 3:Расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ											

3.1. Расонидани ёрй дар боздошти хунравӣ									√		
3.2. Истифодаи фишороварии мустақим ба чароҳат									√		
Элементи 4: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон											
4.1. Беҳаракат кардани қитъаи шикаст									√		
4.2. Карахт кардани қитъаи шикаст									√		
4.3. Тахтачабандӣ (шинагузорӣ) кардани узви шикастаи бадан									√		
Элементи 5: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ											
5.1. Додани нафаси сунъӣ									√		
5.2. Гузаронидани масҳи мустақим ба қафаси сина									√		
Элементи 6: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми нафасгиршавӣ											
6.1. Истифода бурдани <i>усули Геймлих</i>									√		
6.2. Такрор кардани усул то аз нойи нафас баромадани монеа									√		
Элементи 7: Расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан											
7.1. Баровардан ба ҷойи беҳатар									√		
7.2. Коркарди ҷойи сӯхта									√		
Элементи 8: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна											
8.1. Санчидани нишонаҳои зарбхӯрӣ									√		
8.2. Муайян кардани нишонаҳо (азҳушравӣ, аз даст додани тамоюлот, хирашавии хотира, сарчархзанӣ, дилбеҳузурӣ)									√		
Элементи 9: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидани сутунмуҳра											
9.1. Иҷрои амали дуруст ҳангоми гумонбарии осеби сутунмуҳра									√		
9.2. Зоҳир намудани эҳтиёткорӣ ҳангоми додани нафаси сунъӣ									√		
Элементи 10: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ҳолатҳои фаврии ғайримуқаррарӣ											
10.1. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил									√		
10.2. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб									√		
10.3. Расонидани ёрӣ ҳангоми захролудшавӣ									√		

Элементи 11: Иттилоъ додан ба кормандони тиб оид ба расонидани ёрӣ										
11.1. Иттилоъ додан оид ба вақт ва чораҳои андешида									√	
11.2. Иттилоъ додан оид ба дорувориҳои истифодашуда									√	

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Хатар –	- ҷисмонӣ; - биологӣ; - кимиёвӣ; - марбут ба омили инсонӣ.
Усули Геймлих –	Тартиби амал ҳангоми расонидани ёрӣ ба нафасгиршуда: - бояд аз паси ҷабрида истода (агар ҳанӯз рост истода ва ба ҳуш бошад), бо дастон ўро дар бар гирифтанд; - як дастро мушт карда, бо он тарафе, ки ангушти калон дорад, ба шиками ҷабрида дар сатҳи байни нофу қавсаҳои тахта (қабурға)-ҳо гузоштан; - кафи дигар дастро ба болои мушт гузошта, бо тапишдиҳии зуд ба боло бо мушт ба шикам зер мекунад; - дастро баробари ин якбора аз оринҷ қат мекунад, лекин қафаси синаи ҷабридаро зер кардан лозим нест; - ин усулро ҳангоми зарурат чанд маротиба такрор мекунад, то роҳи нафас кушода шавад; - агар роҳи нафас кушода шавад, нафасгирии одам барқарор мешавад ва рангу рӯяш муътадил мегардад.

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Истифода намудани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ		ТС 05-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди шиносӣ бо технологияи иттилоотиро дар сатҳи заминавӣ - кор бо муҳаррири матнӣ ва графикӣ, почтаҳои электронӣ, ҷустуҷӯ ва бозкашии (скачивание) иттилоотро аз Интернет тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - қобили истифода ба ҳар корманд.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - тавонистани хондан ва навистан.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Шиносӣ бо сохти компюте	1.1. Шиносӣ бо функсияҳо (амалкардҳо)-и қисмҳои асосии компютери фардӣ . 1.2. Кор кардан бо қисмҳои иловагии компютер .	
2. Кор кардан дар барномаи «WINDOWS»	2.1. Омода намудани компютер ба кор. 2.2. Истифода намудани гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура) . 2.3. Кор кардан бо файлҳо. 2.4. Кор кардан бо лавҳаи идоракунӣ .	
3. Кор кардан дар барномаи офисӣ	3.1. Кор кардан дар барномаи «WORD». 3.2. Кор кардан дар барномаи «POWER POINT». 3.3. Кор кардан бо муҳаррири матнӣ. 3.4. Кор кардан бо муҳаррири графикӣ.	

4. Пайваст ва истифода намудани «Интернет»	4.1. Истифода намудани таҷҳизоти васлгарӣ барои пайвастшавӣ бо Интернет. 4.2. Кор кардан бо <i>хадомоти ҷустуҷӯӣ</i> ҷиҳати дарёфти маълумот/иттилоот. 4.3. Кор кардан бо <i>браузерҳо</i> .
5. Кор кардан бо почтаҳои электронӣ	5.1. Бақайдгирӣ дар почтаи электронӣ (почта, шабақаҳои иҷтимоӣ). 5.2. Ирсол ва қабул намудани мактубҳо тариқи почтаи электронӣ.

Малақаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - пайваст кардани таҷҳизоти компютерӣ; - муайян намудани наслҳои компютерҳо; - кор кардан бо қисмҳои иловагӣ (принтер, сканер, манбаи тағзияи муттасил (UPS) ва ғайра; - истифода намудани компютерҳо ва барномаҳои он; - кор кардан бо ҳомили файлҳо; - кор кардан бо барномаҳои зиддивирӯсӣ; - сохтани файлҳо ва сабт кардани онҳо дар компютер; - сохтани файли «WORD» дар компютер ва сабт кардани он; - сохтани файли барномаи «POWER POINT» ва сабт кардани он; - чоп кардани ҳуҷҷатҳо дар компютер; - ворид намудани расм ва графикҳо дар барномаҳои офисӣ; - ҷӯрсозии параметрҳои Интернет; - боргирии маълумот аз Интернет; - кор кардан бо ҷустуҷӯгарҳо (браузерҳо)-и Интернет; - кор кардан бо мессенҷерон; - қабул, ирсол ва эътиноӣ (игнорировать) мактубҳои почтаи электронӣ.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - наслҳои компютерҳо; - қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер; - гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо); - функцияҳои қисмҳои иловагӣ (принтер, сканер), манбаи тағзияи муттасил (UPS) ва ғайра; - системаи амалиётии компютер; - драйверҳои қисмҳои иловагӣ; - лавҳаи идоракунии ва дохилшавӣ ба он; - намудҳои барномаҳои офисӣ; - тарзи насб кардани барномаҳои офисӣ дар компютер; - тартиби кори барномаҳои офисӣ; - дастрас намудани барномаҳои офисӣ аз Интернет ва ширкати истеҳсолкунанда; - таҷҳизот ва дастгоҳ барои пайвастшавӣ ба хатти Интернет; - тарзи бехатар кор кардан дар шабакаи Интернет; - хадомоти ҷустуҷӯӣ ва шабақаҳои иҷтимоӣ; - кибернетика ва кибертерроризм ва пешгири аз онҳо; - намудҳои мессенҷерон ва тарзи кори онҳо; - почтаи электронӣ ва тарзи дурусти истифодаи он; - бехатарӣ ва ҳифзи маълумот ҳангоми кор бо почтаҳои электронӣ ва шабақаҳои иҷтимоӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Чунин бояд буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - покизақор;

	- масъул; - эҳтиёткор.
--	---------------------------

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусохиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччаҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рунамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоиди	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Шиносӣ бо сохти компютер											
1.1. Шиносӣ бо функсияҳои қисмҳои асосии компютери фардӣ			√								
1.2. Кор кардан бо қисмҳои иловагии компютер	√		√								
Элементи 2: Кор кардан дар барномаи «WINDOWS»											
2.1. Омода намудани компютер ба кор	√										
2.2. Истифода намудани гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура)	√										
2.3. Кор кардан бо файлҳо	√										
2.4. Кор кардан бо лавҳаи идоракунӣ	√										
Элементи 3: Кор кардан дар барномаи офисӣ											
3.1. Кор дар барномаи «WORD»		√									
3.2. Кор дар барномаи «POWER POINT»							√				
3.3. Кор бо муҳаррири матнӣ		√									
3.4. Кор бо муҳаррири графикӣ		√									
Элементи 4: Пайваст ва истифода намудани «Интернет»											
4.1. Истифода намудани таҷҳизоти васлгарӣ барои пайвастшавӣ бо Интернет	√										
4.2. Кор кардан бо ҳадамоти ҷустуҷӯӣ чихати дарёфти маълумот/иттилоот	√										
4.3. Кор кардан бо браузерҳо	√										
Элементи 5: Кор кардан бо почтаҳои электронӣ											

5.1. Бақайдгирӣ дар почтаи электронӣ (почта, шабакаҳои иҷтимоӣ)	√										
5.2. Ирсоли ва қабули намунаҳои мактубҳои тариқи почтаи электронӣ	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Компютери фардӣ (КФ):	- компютере, ки онро танҳо як одам истифода мебарад (ё соҳибӣ мекунад) (аз калимаи «personal», яъне барои як фард)
Қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер:	<p><i>қисмҳои асосии компютер:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - монитор; - блоки системавӣ; - ҳарфкалид (клавиатура); - мушак. <p><i>қисмҳои иловагии компютер:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - принтер; - УПС; - овозбарор; - гӯшмонак (наушник); - сканер; - ёдгори/флеш-захираҷоз (накопител); - модем.
Гурӯҳи тугмаҷаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура):	- тақсими тугмаҷаҳо (клавишҳо)-и ҳарфкалид (клавиатура) дар асоси функсия ва ҷойгиршавии онҳо. Гурӯҳи тугмаҷаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура) тақсим мешавад: - ба иловагӣ, алифбой–рақамӣ, хизматӣ, функционалӣ, барои кор бо курсор муқарраргардида.
Лавҳаи идоракунии:	- қисмати истифодашавандаи интерфейси Microsoft Windows, ки иҷрои амалҳои асосӣ оид ба ҷурӯсии система, ҷун иловакунии ва ҷурӯсии дастгоҳ, насб ва деинсталлятсияи (интисоби)-и барномаҳо, идоракунии баҳисобгирии сабтҳо, воридкунии имконоти махсус ва инчунин, якҷанд амалҳои дигари марбут ба идоракунии системаро имкон медиҳад.
Ҳадамоти ҷустуҷӯии Интернет:	- yandex; - google; - yahoo; - bing ва ғайра.
Браузер - ин:	- барномае, ки бо ёрии он веб-саҳифаҳо аз назар гузаронида мешаванд. Новобаста аз онҳо, ки намунаҳои гуногуни браузер зиёданд, мазмуни қисми онҳо ин - қушодани сомонҳои мебошад. Барои ин, дар ҳар браузер сатри нишонигӣ вучуд дорад-майдон, ки дар он номгӯи сомонҳои барои қушодашавии он ҷоп/навишта мешавад.

Воҳидҳои салоҳияти заминавӣ (базавӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ	LB-01-1/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди қатъиян риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи бехатарӣ ва қоидаҳои бехатарии зидди сӯхторро тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: дар ҳама ҷойҳои корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 01-1/01 Гузаштан аз муоинаи тиббӣ; - ТС 04-2/01 Расонидани ёрии аввалия.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат	1.1. Риоя намудани талаботи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат. 1.2. Риоя намудани меъёрҳо ва қоидаҳои кор. 1.3. Риоя намудани тартиботи дохилии ташкилот/корхона.
2. Риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ	2.1. Гузаштан аз дастурдиҳӣ (муқаддимавӣ, ибтидоӣ, ҷорӣ) оид ба техникаи бехатарӣ. 2.2. Истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои муҳофизатӣ . 2.3. Риоя намудани қоидаҳои бехатарии барқӣ . 2.4. Риоя намудани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми кор бо асбоб ва таҷҳизоти корӣ.
3. Риоя намудани қоидаҳои бехатарии зидди сӯхтор	3.1. Риоя намудани қоидаҳои бехатарии зидди сӯхтори тартиботи дохилии ташкилот. 3.2. Истифода бурдани воситаҳои сӯхторхомушкунӣ тибқи дастурамал.

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - кор қардан мувофиқи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат дар ҷои кор; - истифодаи либоси махсуси корӣ ва воситаҳои ҳимоявӣ; - шинос шудан бо санадҳои меъёрии техникаи ҳуқуқӣ ва санадҳои маҳаллии меъёрию ҳуқуқии ҳифзи меҳнат; - пайдо намудани маълумот оид ба тартиботи дохилии ташкилот/корхона; - гирифтани иҷозат барои иҷрои корҳо аз рӯи супоришнома ва ё амр; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои муҳофизатӣ тибқи талаботи муассиса/ташкилот; - истифодаи воситаҳои муҳофизатии барқӣ; - санҷидани ҳолати коршоямии воситаҳои ҳимоявӣ; - истифода бурдани системаи эҳтиётӣ; - истифодаи воситаҳои оташнишонӣ тибқи дастурамал ва таъйинот; - расонидани ёрии аввалия ҳангоми сӯхтан.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - санадҳои меъёрии техникаи ҳуқуқӣ ва санадҳои маҳаллии меъёрию ҳуқуқии ҳифзи меҳнат; - тартиботи дохилии ташкилот/корхона оид ба ҳифзи меҳнат; - намудҳои дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ; - қоидаҳои бехатарии барқии ташкилот;

	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми кор бо асбоб ва таҷҳизоти корӣ; - қоидаҳои истифода бурдани воситаҳои ҳимояи эҳтиётӣ; - қоидаҳои бехатарии сӯхтори ташкилот; - қоидаҳои тахлияи одамон (қўчонидан) ҳангоми вазъиятҳои фавқулода; - сабабҳои сар задани сӯхтор ва пешгирии аз онҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Чунин бояд буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - тозақор; - масъулнок; - ўхдабаро; - ташаббускор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоати тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рунамоӣ (Презентагсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат											
1.1. Риоя намудани талаботи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат	√		√								
1.2. Риоя намудани меъёрҳо ва қоидаҳои кор	√			√							
1.3. Риоя намудани тартиботи дохилии ташкилот/корхона	√			√							
Элементи 2: Риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ											
2.1. Гузаштани дастурдихӣ (муқаддимаӣ, ибтидоӣ, ҷорӣ) оид ба техникаи бехатарӣ	√		√								
2.2. Истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои муҳофизатӣ	√		√								
2.3. Риоя намудани қоидаҳои бехатарии барқӣ	√		√								
2.4. Риоя намудани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми кор бо асбоб ва таҷҳизоти корӣ	√		√								
Элементи 3: Риоя намудани қоидаҳои бехатарии зидди сӯхтор											

3.1. Риоя намудани қоидаҳои бехатарии зидди сӯхтори тартиботи дохилии ташкилот	√			√							
3.2. Истифода бурдани воситаҳои сӯхторхомушкунӣ тибқи дастурамал	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Қоидаҳои техникаи бехатарӣ -ин:	- системаи чорабиниҳои муташаккилона, санадҳои меъёрӣ, воситаҳои техникӣ ва усулҳои пешгирикунандаи таъсири омилҳои хатарноки истеҳсолӣ ба коргар.
Гузаштани дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ – маъно дорад:	- қабл аз иҷозатдиҳии коргар ба иҷрои вазифаи худ сардор ва шахсони масъул оид ба бехатарӣ уҳдадоранд бо одам ва корманд дастурдиҳии техникаи бехатариро гузаронанд ва имзои дастургирандаро дар журнали техникаи бехатарӣ ба қайд гиранд. Қоидаи мазкур–шарти ҳатмии муносибатҳои меҳнатӣ, батартибдаровардашудаи Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Гузаштани он ҳатто ба роҳбари ширкат ҳатмист. Танҳо баъди шиносӣ бо дастур оид ба техникаи бехатарӣ кормандро метавон ба иҷрои корҳо иҷозат дод.
Либоси махсус – ин	- сарпӯшҳо, шим, комбинезон, камзӯл, дастпӯш, пойафзол ва монанди инҳо, яъне он чизҳое, ки ба предметҳои либос тааллуқ доранд ва барои аз омилҳои хатарноки беруна муҳофизат кардани ҳаёт ва саломатии кормандон дар раванди иҷрои корҳо таъйинот доранд.
Қоидаҳои бехатарии барқӣ - ин:	- системаи тадбирҳои муташаккилонаи воситаҳои техникӣ ва усулҳои пешгирикунандаи расиш ба қисмҳои ҷараёнгузар ва таъсиррасонии он ба коргар.
Воситаҳои муҳофизатии барқӣ -ин:	- воситаҳои ғимоявӣ аз зарбаи ҷараёни барқӣ барои таъмини бехатарии барқӣ пешбинишуда. Ба онҳо тааллуқ доранд: - мила (штанга) – ҳои оиққунанда; - анбӯри оиққунанда; - ҷараённамоҳо; - дастакҳои диэлектрикӣ, калӯши одӣ, калӯши соқдор; - қолинчаҳои диэлектрикӣ ва пояҳои оиққунанда; - тавораҳои ғимоявӣ (защитные ограждения) (пардаҳо); - заминваслаҳои сайёр; - аломат ва овезаҳои бехатарӣ ва ғ.
Қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор –ин:	- системаи тадбирҳои муташаккилонаи воситаҳои техникӣ ва усулҳои пешгирикунандаи ҳолати хатари оташ, барҳамдиҳии он ва таъсиррасонии омилҳои хатарноки истеҳсолӣ ба коргарон.
Воситаҳои сӯхторхомушкунӣ –ин:	- воситаи махсуси дар ихтиёрдошта ва инчунин, асбобу анҷоми истифодашаванда барои оташнишонӣ (ҷумаки оташнишонӣ (гидрант), рӯдаҳои оташнишонӣ, оташнишонак, кум, об, чангаки сӯхторнишонӣ, мисрон (лом), бел, сатил ва ғайра).

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Муошират кардан бо забони хоричӣ дар сатҳи заминавӣ	ЛВ 02-3/01
Воҳиди салоҳиятҳои мазкур, маҳорат ва дониши зарурӣ барои фаҳмиш ва истифодаи фарқкунанда аз забони тоҷикӣ (русӣ, англисӣ ва ғ.) дар мисоли истифодаи ифодаҳои, ки доимӣ дар ҷои кор (саломдихӣ, хайрухуш, бахшиш ва ғ.) маъмуланд, инъикос мекунад.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: кормандони ҳама сатҳҳои соҳаи мазкур.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): надорад.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муоширати боадабона бо мизочон/фармоишгарон	1.1. Муайян кардани забони мушаххас барои муошират зарур. 1.2. Истифодаи ибораҳои одии маъмулан истифодашавандаи одоб (салому алейк, хайру хуш, маъзарат, сипосгузорӣ) бо мизочон/фармоишгарон. 1.3. Истифодаи забони имову ишора ё луғат, агар монетаи забонӣ пайдо шавад. 1.4. Истифодаи захираҳои мувофиқ ва мурочиат ба ёрии ҳамкорон - донандагони забони мазкур.
2. Муошират кардан бо мизочон/фармоишгарон бо забони фарқкунанда аз тоҷикӣ (русӣ, англисӣ ва диг.), барои иҷрои корҳои рӯзмарра дар ҷои кор	2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳои кӯтоҳ ва имову ишораҳо барои давом додани муошират . 2.1. Истифодаи ҳама гуна усулҳои визуалӣ барои беҳтар ва иваз кардани муоширати шифоҳӣ.
Малакаҳои талабшаванда:	- малакаҳои робитавӣ ва байнишахсии муоширати ҳалимона бо ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон; - истифода намудани калимаҳои асосӣ, ибораҳо, ифодаҳои кӯтоҳ ва рақамҳо, барои муошират бо мизочон/фармоишгарон зарур, мувофиқ ба ҷои корӣ мушаххас; - истифода намудани забони имову ишора ё луғат; - талаффуз намудани калимаҳо ва ибораҳо барои иҷрои кор; - талафузи номҳои таҷҳизоти муҳофизати шахсӣ ва либоси махсус бо забони омӯхташаванда; - талафузи номгӯӣи асбоб ва таҷҳизотҳо, нишонаҳо дар аломатҳои огоҳкунанда.
Донишҳои талабшаванда:	- алифбои забони омӯхташаванда; - оид ба масъалаҳои робитаҳои фарҳангӣ, роҳ надодани таҳқиқҳои тасодуфӣ ба ҳамкасбон ё шарикон; - қоидаҳои талаффузи калимаҳо ва ибораҳо; - қоидаҳои талаффузи калимаҳо ва ибораҳо; - номҳои таҷҳизоти муҳофизати шахсӣ ва либоси махсус; - номгӯӣи асбоб ва таҷҳизотҳо бо забони хоричӣ; - нишонаҳо дар аломатҳои огоҳкунанда.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - ҳалим; - мушфиқ; - ташаббускор; - бофарҳанг;

- саъйу кӯшиш кардан барои омӯзиши забонҳои хориҷӣ.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Ҷамъоварии хуччатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидихӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муоширати боадабона бо мизочон/фармоишгарон											
1.1. Муайян кардани забони мушаххас барои муошират зарур.				√							
1.2. Истифодаи ибораҳои одии маъмулан истифодашавандаи одоб (салому алейк, хайру хуш, маъзарат, сипосгузорӣ) бо мизочон/фармоишгарон.				√							
1.3. Истифодаи забони имову ишора ё луғат, агар монсаи забонӣ пайдо шавад.				√							
1.4. Истифодаи захираҳои мувофиқ ва мурочиат ба ёрии ҳамкорон - донандагони забони мазкур.				√							
Элементи 2: Муошират кардан бо мизочон/фармоишгарон бо забони фарқкунанда аз тоҷикӣ (русӣ, англисӣ ва диг.), барои иҷрои корҳои рӯзмарра дар ҷои кор											
2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳои кӯтоҳ ва имову ишораҳо барои давом додани муошират				√							
2.2. Истифодаи ҳама гуна усулҳои визуалӣ барои беҳтар ва иваз кардани муоширати шифохӣ				√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Ибораҳои маъмули зуд-зуд истифодашаванда:	субҳ ба хайр; корхоятон чи тавр? то боздид; ба шумо чӣ кумак карда метавонам?
---	--

	бубахшед ман шуморо намефаҳмам; Шумо бо забони...гап мезанед? ва ғайра.
<i>Захираҳои мувофиқ:</i>	дафтарча барои қайди ёдоштҳо, сабти калимаҳо, абзорҳо барои афзун кардани луғат; луғатҳои гуногун (мавзӯӣ, касбҳои ҷудогона, бо расмҳо ва ғ.); китобчаҳо (брошюраҳо); имзоҳо бо тавзеҳот; сомонаҳо барои тарҷума.
<i>Муошират:</i>	маслиҳатҳо ва эзоҳ додан; пешниҳод намудани маълумотҳо, монанди: соати корӣ, намуди кор, нархнома ва ғ.; кумак дар доираи вазифаҳои худ, инчунин ба ҳамкорон/мизоҷон аз рӯи хоҳиши онҳо; фаҳмондан ва таъмин кардани самтҳои одӣ ва ғ.
<i>Усулҳои визуалӣ (дидорӣ):</i>	қайд, нишон додани иттилооти зарурӣ дар хуччатгузорӣ, хуччатҳо ва нақшаҳо; истифодаи калкулятор барои арзиши музди кор ва хароҷотҳои муайян; истифода намудани забони имову ишора; нишон додани ашъи мушаххас.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Бастани шартномаи меҳнатӣ	LI 8152-01-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди бастани шартномаи меҳнати мошиначии дастгоҳи бофандагиро бо кордиханда, мувофиқ бо Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҳама ҷойҳои корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 01-1/01 Гузаштан аз муоинаи тиббӣ; - ТС 04-2/01 Расонидани ёрии аввалия; - LB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷроӣ (МИ) ВС
1. Шинос шудан бо шартномаи меҳнатӣ	1.1. Шинос шудан бо хусусияти кор. 1.2. Шинос шудан бо шартҳои музди меҳнат . 1.3. Шинос шудан бо қоидаҳо ва уҳдадорихои ҷонибҳо. 1.4. Шинос шудан бо шароит ва регламенти кор .
2. Бастани шартномаи меҳнатӣ	2.1. Ба тасвиб расонидани шартномаи меҳнатӣ . 2.2. Гузаштани дастурдиҳӣ оид ба тартиботи дохилии ташкилот.
Малақаҳои талабшаванда:	- иҷро намудани корҳои тибқи шартномаи меҳнатӣ; - иҷро намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва талаботи техникаи беҳатарӣ; - иҷро намудани талаботи санадҳои меъерӣ ҳуқуқӣ; - иҷро намудани талаботи дохилии корхона; - кор кардан мутобиқи дастурамали вазифавӣ.

Донишҳои талабшаванда:	- Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон; - қоидаҳо ва уҳдадорихои шартномаи меҳнатӣ; - санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи бофандагӣ; - қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - дастурамали вазифавии оператори мошинаи бофандагӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозақор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччаҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бози нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Шинос шудан бо шартномаи меҳнатӣ											
1.1. Шинос шудан бо хусусияти кор	√			√							
1.2. Шинос шудан бо шартҳои <i>музди меҳнат</i>	√			√							
1.3. Шинос шудан бо қоидаҳо ва уҳдадорихои ҷонибҳо				√							
1.4. Шинос шудан бо шароит ва <i>регламенти кор</i>				√							
Элементи 2: Бастании шартномаи меҳнатӣ											
2.1. Ба тасвиб расонидани <i>шартномаи меҳнатӣ</i>	√			√							
2.2. Гузаштани дастурдихӣ оид ба тартиботи дохилии	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

<i>Музди меҳнат</i> - ин:	- маҷмӯи подошҳои бо воҳиди пулӣ ё дар шакли асли ҳисобкардашудае мебошад, ки корфармо бояд онҳоро ба корманд барои корҳои амалан иҷрошуда, ҳамчунин барои он муддате, ки ба вақти корӣ дохил мешавад, пардохт намояд.
<i>Регламенти кор</i> - ин:	- тартиби кор барои ҳар як мутахассис, ҷадвали кор, муносибат байни кормандон ва нишондихандаҳои асосии кор нишон дода мешавад.

Шартномаи меҳнатӣ - ин:	- созиши байни корфармо ва корманд, ки тибқи он корманд уҳдадор аст корхоро аз рӯи як касб, якчанд касби муайян, ихтисос ё вазифа (мансаб) бо дараҷаҳои дахлдор, бо риояи қоидаҳои тартиботи дохилии меҳнатӣ иҷро намояд. Корфармо бошад, уҳдадор аст, барои ҳамин кор ба корманд пурра ва сари вақт музди меҳнат диҳад ва шароити меҳнато, ки Кодекси меҳнат, дигар санадҳои меъёрию ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва созишномаҳои тарафҳо муайян намудаанд, таъмин кунад.
--------------------------------	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Омода намудани чойи корӣ	LI 8152-02-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди омода намудани асбобҳои корӣ ва санҷидани ҳолати кори мошини бофандагиро бо риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҳама чойҳои корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС-01-1/01 Гузаштан аз муоинаи тиббӣ; - ТС 04-2/01 Расонидани ёрии аввалия; - LB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - LI 8152-01-2/01 Бастани шартномаи меҳнатӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Омода намудани асбобҳои корӣ	1.1. Интиҳоб намудани асбобҳои корӣ. 1.2. Санҷидани ҳолати асбобҳои корӣ. 1.3. Гузоштани асбобҳои корӣ ба қиссаи пешдоман.
2. Санҷидани ҳолати кори мошини бофандагӣ	2.1. Санҷидани ҳолати кори мошини бофандагӣ тавассути монитор. 2.2. Санҷидани қисмҳои муҳофизаткунандаи мошин. 2.3. Санҷидани рӯйпушҳои қисмҳои чархзанандаи мошин. 2.4. Санҷидани ҳолати назораткунандаи тор. 2.5. Санҷидани ҳолати назораткунандаи пуд. 2.6. Санҷидани ҳолати чароғҳои огоҳкунандаи боздошти мошин . 2.7. Аз назар гузаронидани заминвасла. 2.8. Огоҳ намудани шахсони масъул оид ба коршоямии мошини бофандагӣ.
3. Омода намудани мошини бофандагӣ барои тори нав	3.1. Омода намудани мошини бофандагӣ аз рӯи раванди технологӣ. 3.2. Пур кардани шола (бердо) . 3.3. Тоza кардани қисмҳои мошин ҳангоми боздоштан аз ҷараёни барк. 3.4. Тайёр намудани тори мошини бофанда барои пайвандкунӣ. 3.5. Буридани тори аввала.

Малақаҳои талабшаванда:	- иҷро намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - кор кардан бо асбобҳои дастӣ ва калидҳо; - иҷро кардани корҳои санҷиши мошини бофандагӣ; - иҷрои корҳо бо қисмҳои назораткунандаи тор ва пуд; - санҷидани рӯйпушҳои қисмҳои чархзанандаи мошин; - санҷидани ҳолати чароғҳои огоҳкунандаи боздошти мошин;
-------------------------	---

	- шинос шудан бо қисмҳои алоҳидаи мошини бофандагӣ;
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - қоидаҳои санчидани ҳолати кори мошини бофандагӣ; - қисмҳои мошини бофандагӣ; - қоидаҳои азназаргузаронидани ноқилҳо; - қоидаҳои кор бо рӯйпушҳои қисмҳои чарҳзанандаи мошин; - тарзи кори қисмҳои муҳофизаткунандаи мошин; - тарзи кори монитор; - тарзи кори механизмҳои ёрирасон ва чароғҳои огоҳкунандаи боздошти мошин; - тартиби иваз намудани тори нав дар мошини бофандагӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусохиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бози нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сетом
Элементи 1: Омода намудани асбобҳои корӣ											
1.1. Интиҳоб намудани асбобҳои корӣ	√		√								
1.2. Санчидани ҳолати асбобҳои корӣ	√		√								
1.3. Гузоштани асбобҳои корӣ ба киссаи пешдоман	√		√								
Элементи 2. Санчидани ҳолати кори мошини бофандагӣ											
2.1. Санчидани ҳолати кори мошини бофандагӣ тавассути монитор	√		√								
2.2. Санчидани қисмҳои муҳофизаткунандаи мошин	√		√								
2.3. Санчидани рӯйпушҳои қисмҳои чарҳзанандаи мошин	√		√								
2.4. Санчидани ҳолати назораткунандаи тор	√		√								

2.5. Санчидани ҳолати назорақунандаи пуд	√		√								
2.6. Санчидани ҳолати чароғҳои огоҳқунандаи боздошти мошин	√		√								
2.7. Аз назар гузаронидани заминвасла	√		√								
2.8. Огоҳ намудани шахсони масъул оид ба коршоямии мошини бофандагӣ	√		√								
Элементи 3. Омода намудани мошини бофандагӣ барои тори нав											
3.1. Омода намудани мошини бофандагӣ аз рӯи раванди технологӣ	√			√							
3.2. Пур кардани шона (бердо)	√			√							
3.3. Тоza кардани қисмҳои мошин ҳангоми боздоштан аз чараёни барқ	√			√							
3.4. Тайёр намудани тори мошини бофанда барои пайвандкунӣ	√			√							
3.5. Буридани тори аввала	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Чароғҳои огоҳқунандаи боздошти мошин:	- барои нишондиҳандаҳои рӯшноӣ пешбинӣ шудаанд, дар натиҷаи қанда шудани ресмон ё дигар нуқсонҳои мошини бофандагӣ чароғҳои огоҳқунандаи боздошти мошин рушноии ранги зард, сабз ва сурх инъикос менамояд.
Шона (бердо) ин:	- асбобест, ки ресмони бофташударо пахш мекунад, ду намуд мешавад: шона барои дастгоҳи бофандагии худкор ва бофтани дастӣ. Пайвасти ресмонҳо ба шона (бердо) одатан аз тарафи чап оғоз мешавад. Барои ҳар як дандони шона (бердо) ду, се ва зиёда ресмонҳои ададӣ гузошта мешаванд.

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Таъмин намудани мошини бофандагӣ бо ашёи хом		LI 8152-03-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян намудани ашёи хом барои гузоштан дар мошини бофандагӣ бо назардошти риояи қоида ва меъёрҳои бофандагӣ тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҳама ҷойҳои корӣ.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - LB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - LI 8152-01-2/01 Бастани шартномаи меҳнатӣ; - LI 8152-02-2/01 Омода намудани ҷойи корӣ.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Муайян намудани ашёи хом барои гузоштан дар	1.1. Муайян кардани ашёи хом тибқи варақаи технологӣ (паспорт пряжи).	

мошини бофандагӣ	1.2. Муайян кардани ашёи хом аз рӯи ранги конус . 1.3. Муайян намудани ҳаҷми ашёи хом бо ламс.
2. Таъмин намудани мошини бофандагӣ бо ашёи хом	2.1. Гирифтани ашёи хом. 2.2. Чо ба чо гузоштани ашёи хом. 2.3. Гузоштани ашёи хом ба панҷараи пудчамъкунак (стойка накопителя утка). 2.4. Гузаронидани ашёи хом аз чашмакҳои пудчамъкунак.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - риоя намудани қоида ва меъёрҳои бофандагӣ; - риоя намудани талаботи дастурамали вазифавӣ; - шинос шудан бо шиносномаи ашёи хом; - интиҳоб намудани ашёи хом мувофиқи супориш; - кор кардан аз рӯи варақаи технологӣ; - шинос шудан бо ҳаҷми ашёи хом.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - қоида ва меъёрҳои саноати бофандагӣ; - қоидаҳои муайян намудани ашёи хом; - тартиби гирифтани ашёи хом; - шиносномаи ашёи хом ва тартиби истифодабарии онҳо; - намудҳои ашёи хом; - варақаи технологӣ ва тарзи кор кардан аз рӯи он; - тартиби гузоштани ашёи хом ба панҷараи пудчамъкунак (стойка накопителя).
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозақор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагтӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччагҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян намудани ашёи хом барои гузоштан дар мошини бофандагӣ											
1.1. Муайян кардани ашёи хом тибқи варақаи технологӣ (паспорт пряжи)	√			√							
1.2. Муайян кардани ашёи хом аз рӯи ранги конус	√			√							

1.3. Муайян намудани ҳаҷми ашёи хом бо ламс											
Элементи 2: Таъмин намудани мошини бофандагӣ бо ашёи хом											
2.1. Гирифтани ашёи хом	√			√				√			
2.2. Чо ба чо гузоштани ашёи хом	√			√							
2.3. Гузоштани ашёи хом ба панҷараи пудҷамъкунак (стойка накопителя утка)	√			√							
2.4. Гузаронидани ашёи хом аз чашмакҳои пудҷамъкунак	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Варақаи технологӣ:	- ин ҳуҷҷатест, ки мушаххасоти техникӣ ё стандартҳои дигарро пурра мекунад. Тавсиф барои ҳар як маҳсулот алоҳида сохта шудааст, хусусият ва усулҳои истеҳсолиро инъикос мекунад. Варақаи технологӣ барои арзёбии сифати маҳсулот низ истифода мешавад.
Ранги конус - ин:	- нигоҳ доштани ресмон вобаста ба намуд ва ранги он, дар соҳаи бофандагӣ рангҳои конуси гуногун истифода мешавад, ки барои иваз нашудани ресмонҳо пешбинӣ шудаанд. Ҳар як ранги конус номери ресмонҳоро муайян менамояд, ки бофанда ресмонҳоро омехта накунад, то ки матоъ нуқсондор нашавад.
Пудҷамъкунак:	- ресмони бофтаи бобинаро кушода, онро ба барабани гардишҳо мепечонад, барои паст кардани шиддат ва кам кардани кандашавии ресмон пешбинӣ шудааст, ки онро дар мошинҳои гуногуни бофандагӣ истифода бурдан мумкин аст. Вазифаҳои зеринро иҷро мекунад: - танзими муътадили суръати бофтан, ҳангоми тағир додани суръати дастгоҳи бофандагӣ; - гузоштани пайдарпайи ресмон ба устувона (барабан); - назорати кандашавии ресмон ва ғ.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Тайёр намудани пудҷамъкунак	LI 8152-04-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди тайёр намудани пудҷамъкунак ба ҳолати кориро бо назардошти меъёрҳои бофандагӣ ва риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҳама ҷойҳои корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - LB-01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - LI 8152-02-2/01 Омода намудани ҷойи корӣ; - LI 8152-03-2/01 Таъмин намудани мошини бофандагӣ бо ашёи хом.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Омода намудани пудҷамъкунак ба ҳолати корӣ	1.1. Ба кор даровардани пудҷамъкунак. 1.2. Ҷамъ намудани ресмон дар устувона (барабан) .
2. Тайёр намудани пуд	2.1. Гузоштани пуд ба сутуни пудҷамъкунак.

барои кори мошин	2.2. Бастани нӯгҳои аввал ва охири пуд. 2.3. Гузаронидани пуд аз форсункаҳо. 2.4. Чамъ намудани пуд дар пудчамъкунак. 2.5. Гузаронидани ресмон аз форсункаҳои ҳаракатнакунанда ва ҳаракаткунанда (неподвижный и подвижный).
3. Гузоштани нахи пуд ба ҷои муайяншуда	3.1. Қабул намудани пуд аз ҷои махсуси нигоҳдорӣ . 3.2. Дуруст гузоштани пуд дар назди мошини бофандагӣ. 3.3. Ба ҷаҳорҷӯбаи пудчамъкунак гузоштани пуд.

Малакаҳои талабшаванда:	- иҷро намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - иҷро намудани корҳо дар пудчамъкунак; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - интиҳоб намудани ресмон; - интиҳоб намудани пуд; - иҷро намудани корҳои пудгузаронӣ дар форсункаҳо; - қабул ва гузоштани пуд ба ҷои муайяншуда.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - қоида ва меъёрҳои саноати бофандагӣ; - қоидаҳои чамъ намудани пуд дар пудчамъкунак; - тарзи кори пудчамъкунак; - намудҳои пуд, ресмон; - тарзи кори форсункаҳо;
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиккат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷаҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоиди	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Омода намудани пудчамъкунак ба ҳолати корӣ											
1.1. Ба кор даровардани пудчамъкунак	√			√							
1.2. Чамъ намудани ресмон дар устувона (барабан)	√			√							
Элементи 2: Тайёр намудани пуд барои кори мошини бофандагӣ											
2.1. Гузоштани пуд ба сутуни пудчамъкунак	√			√							

2.2. Бастани нӯгҳои аввал ва охири пуд	√			√								
2.3. Гузаронидани пуд аз форсункаҳо	√			√								
2.4. Чамъ намудани пуд дар пудчамъкунак	√			√								
2.5. Гузаронидани ресмон аз форсункаҳои ҳаракатнакунанда ва ҳаракаткунанда (неподвижный и подвижный)	√		√									
Элементи 3: Омода намудани пудчамъкунак ба ҳолати корӣ												
3.1. Қабул намудани пуд аз ҷои махсуси нигоҳдорӣ	√			√								
3.2. Дуруст гузоштани пуд дар назди мошини бофандагӣ	√			√								
3.3. Ба чаҳорҷӯбаи пудчамъкунак гузоштани пуд	√			√								

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Устувона (барабан):	- барои ресмонҳое, ки ба асос мераванд ва матоъро ташкил медиҳад истифода мешавад.
Ҷои махсуси нигоҳдорӣ -ин:	- ҷоёе, ки ашӯи хом нигоҳ дошта мешавад, ҷой бояд хушк ва хуб вентилиятсия карда шавад ва манбаи нури офтоб нарасад; - ҳарорат бояд муътадил нигоҳ дошта шавад (+ 25 дараҷа); - барои нигоҳдорӣ рафҳо истифода мешавад, то ҳашарот, чанг ва нами ба ресмонҳо наафтанд.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Ба кор даровардани дастгоҳ	LI 8152-05-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди ба кор даровардани дастгоҳ яъне мошини бофандагиро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҳама ҷойҳои корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - LB 02-2/01 Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ; - LB-01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - LI 8152-02-2/01 Омода намудани ҷойи корӣ; - LI 8152-03-2/01 Таъмин намудани мошини бофандагӣ бо ашӯи хом.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Риоя намудани техникаи бехатарӣ ҳангоми ба кор даровардани дастгоҳ/мошини бофандагӣ	1.1. Шинос шудан бо дастурамали истифодабарии мошини бофандагӣ. 1.2. Аз назар гузаронидани ноқилҳои барқӣ ва механизмҳои мошини бофандагӣ.
2. Пайваст кардани калид	2.1. Пайваст намудани мошини бофандагӣ ба қувваи барқ бо истифода аз калид . 2.2. Гардонидани калид ба ҳолати аввала. 2.3. Ба кор даровардан ва хомӯш намудани мошини бофандагӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - иҷро намудани талаботҳои қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - кор кардан аз рӯи дастурамалҳо оид ба истифодаи мошини бофандагӣ; - ба кор даровардани мошини бофандагӣ; - кор кардан бо калиди мошини бофандагӣ; - кор кардан бо тугмаҳои мошини бофандагӣ; - назорати кори мошин ҳангоми суръати паст
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми пайваст намудани мошин ба қувваи барқ; - дастурамали вазифавии оператори мошини бофандагӣ; - дастурамалҳо оид ба истифодаи мошини бофандагӣ; - қоидаҳои ба кор даровардани мошини бофандагӣ; - намудҳои мошини бофандагӣ ва тартиби истифодабарии онҳо; - қоидаҳои кор бо калиди пайвасткунии чараёни барқ; - тартиби кори тугмаҳои мошини бофандагӣ; - донишҳои қисмҳои бакордарории мошини бофандагӣ;
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Чунин бояд буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бодиккат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозагор.

Дастур оид ба чамбоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамбоварии ҳуҷҷаҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рунамоӣ (Презентагсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамбовардаи таълимгиранда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Риоя намудани техникаи бехатарӣ ҳангоми ба кор даровардани дастгоҳ/мошини бофандагӣ											
1.1. Шинос шудан бо дастурамали истифодабарии мошини бофандагӣ	√			√							
1.2. Аз назар гузаронидани ноқилҳои барқӣ ва механизмҳои мошини бофандагӣ	√			√							
Элементи 2: Пайваст кардани калид											
2.1. Пайваст намудани мошини бофандагӣ ба қувваи барқ бо истифода аз калид	√			√							

2.2. Гардонидани калид ба ҳолати аввала	√			√							
2.3. Ба кор даровардан ва хомӯш намудани мошини бофандагӣ	√		√								

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Калид:	- тугма барои пайваст намудани мошини бофандагӣ ба қувваи барқ.
---------------	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Бартараф намудани кандашавии ресмон	LI 8152-06-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян намудани сабабҳои кандашавии ресмон ва бартараф намудани кандашавии ресмонро бо назардошти меъёрҳои бофандагӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҳама ҷойҳои корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - LB-01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - LI 8152-02-2/01 Омода намудани ҷойи корӣ; - LI 8152-03-2/01 Таъмин намудани мошини бофандагӣ бо ашӯи хом; - LI 8152-04-2/01 Тайёр намудани пудчамъкунак; - LI 8152-05-3/01 Ба кор даровардани дастгоҳ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайян намудани сабабҳои кандашавии ресмон	1.1. Муайян кардани беқувватӣ ва нобаробарии ресмон. 1.2. Муайян намудани <i>меъёри намӣ</i> . 1.3. Муайян намудани ҷойи кандашавии ресмон.
2. Бартараф кардани кандашавии ресмон	2.1. Иваз кардани <i>пуди матоъ</i> . 2.2. Дуруст гузаронидани пуд ва тор. 2.3. Риоя кардани меъёри кандашавии ресмон. 2.4. Дидани ҷои кандашавии ресмон. 2.5. Пайваст намудани ҷои кандашавии ресмон. 2.6. Хабардор кардани дастурдиҳанда ё устои баст оид ба кандашавии ресмон.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани меъёри кандашавии ресмон; - муайян кардани беқувватӣ ва нобаробарии ресмон; - муайян намудани сабабҳои кандашавии ресмон; - муайян намудани ҷойи кандашавии ресмон; - иваз кардани пуди матоъ; - муайян намудани тартиби дуруст гузаронидани пуд ва тор; - пайваст намудани ресмони кандашуда; - хабардор кардани дастурдиҳанда ё устои баст оид ба носозӣҳои техникӣ ҳангоми кор бо мошини бофандагӣ; - истифода намудани дастурамалҳои истифодабарии дастгоҳҳо.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми кандашавии ресмон; - тартиби риояи меъёри кандашавии ресмон; - тартиби муайян намудани меъёри намӣ;

	<ul style="list-style-type: none"> - тартиби муайян намудани ҷойи кандашавии ресмон; - тарз ва усулҳои иваз кардани пуди матоъ; - тарзи ва усулҳои дуруст гузаронидани пуд ва тор; - қоидаҳои пайваст намудани ресмони кандашуда; - намудҳои ресмон ва тартиби истифодабарии онҳо; - тартиби хабардор кардани дастурдиҳанда ё устои баст оид ба носозҳои техникӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян намудани сабабҳои кандашавии ресмон											
1.1. Муайян кардани бекувватӣ ва нобаробарии ресмон	√			√							
1.2. Муайян намудани меъёри намӣ	√			√							
1.3. Муайян намудани ҷойи кандашавии ресмон	√			√							
Элементи 2: Баргараф кардани кандашавии ресмон											
2.1. Иваз кардани пуди матоъ	√			√							
2.2. Дуруст гузаронидани пуд ва тор	√			√							
2.3. Риоя кардани меъёри кандашавии ресмон	√			√							
2.4. Дидани ҷои кандашавии ресмон	√			√							
2.5. Пайваст намудани ҷои кандашавии ресмон	√			√							
2.6. Хабардор кардани дастурдиҳанда ё устои баст оид ба кандашавии ресмон	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Меъёри намӣ:	- стандартҳое, ки вобаста ба маводи нассоҷӣ муқаррар шудааст, (масалан: ГОСТ 6611.4-73 Риштаҳои нассоҷӣ. Усулҳои муайян кардани намӣ) ба инобат гирифта мешавад.
Пуди матоъ - ин:	- ресмон барои бофтани матоъ.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Бастани гиреҳҳо	LI 8152-07-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷро кардани корҳои омодагиро барои бастани гиреҳҳо тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҳама ҷойҳои корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - LB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - LI 8152-02-2/01 Омода намудани ҷойи корӣ; - LI 8152-04-2/01 Тайёр намудани пудчамъкунак; - LI 8152-05-3/01 Ба кор даровардани дастгоҳ; - LI 8152-06-2/01 Бартараф намудани кандашавии ресмон.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро кардани корҳои омодагӣ барои бастани гиреҳҳо	1.1. Муайян кардани усулҳои бастани гиреҳҳо. 1.2. Гирифтани ресмони тори иловагӣ.
2. Бастани гиреҳҳо	2.1. Бастани гиреҳҳои нахи тор. 2.2. Бастани гиреҳҳои <i>ресмони пахтагин</i> . 2.3. Бастани гиреҳҳои <i>ресмони пашмин</i> . 2.4. Бастани гиреҳҳои <i>ресмони шоҳӣ</i> .

Малақаҳои талабшаванда:	- риоя кардани қоидаҳои бастани гиреҳҳо; - истифода намудани дастурамали вазифавӣ; - кор кардан бо усулҳои бастани гиреҳҳо; - гирифтани ресмони тори иловагӣ; - муайян намудани бастани ресмонҳо; - шинос шудан бо ресмонҳо.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми бастани гиреҳҳо; - тарз ва усулҳои бастани гиреҳҳо; - дастурамали вазифавӣ; - ресмони пахтагин, пашмин ва шоҳӣ тартиби бастани онҳо; - намудҳои тор; - намудҳои ресмон;
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - бомасъулият; - ташкилотчӣ; - ташаббускор; - зирак; - эҳтиёткор; - тозагор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччагҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро кардани корҳои омодагӣ барои бастанӣ гиреҳҳо											
1.1. Муайян кардани усулҳои бастанӣ гиреҳҳо	√			√							
1.2. Гирифтани ресмони тори иловагӣ	√			√							
Элементи 2: Бастанӣ гиреҳҳо											
2.1. Бастанӣ гиреҳҳои нахи тор	√			√							
2.2. Бастанӣ гиреҳҳои <i>ресмони пахтагин</i>	√			√							
2.3. Бастанӣ гиреҳҳои <i>ресмони пашмин</i>	√			√							
2.4. Бастанӣ гиреҳҳои <i>ресмони шохӣ</i>	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

<i>Ресмони пахтагин</i> - ин:	- аз нахи пахта дар шакли хом истеҳсол карда мешаванд, барои бофандагӣ пешбинӣ шудаанд. Сифати ресмон ба дарозии нах вобаста аст, яъне ҳар қадар дароз бошад, ҳамон қадар беҳтар мешавад. Дарозӣ ва ғафсии нах аз навӣ пахта вобаста аст: - пахтаи кутӯҳнах (20 то 27 мм), пахтаи миёнанах (аз 28 то 34 мм), пахтаи маҳиннах (аз 35 то 55 мм).
<i>Ресмони пашмин</i> - ин:	- аз пашм, яъне аз мӯи гӯсфанд, буз, шутур, харгӯш ва дигар ҳайвонҳо гирифта шудааст. Пашмо асосан аз гӯсфанд (97—98%), буз (2%), шутур (то 1%) мегиранд. Нахҳои пашм аз сафедаи кератин сохта шудаанд.
<i>Ресмони шохӣ</i> - ин:	- нахи сафедаи табиист. Паҳншударин ва пурарзиштарин шохӣ аз пиллаи кирмак мебошад, ки 90 фоизи истеҳсоли шохии ҷаҳониро ташкил медиҳад. Таркиби ресмони пилларо фиброин (75%) ва серицин (25%) ташкил медиҳад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иваз намудани ғалтаки ресмон ва канори матоъ	LI 8152-08-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иваз намудани ғалтаки ресмон ва канори матоъро бо риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҳама ҷойҳои корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - LB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - LI 8152-02-2/01 Омода намудани ҷойи корӣ; - LI 8152-04-2/01 Тайёр намудани пудчамъкунак; - LI 8152-05-3/01 Ба қор даровардани дастгоҳ; - LI 8152-06-2/01 Баргараф намудани кандашавии ресмон; - LI 8152-07-2/01 Бастанӣ гиреҷҳо.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷроӣ (МИ) ВС
1. Иваз намудани ғалтаки ресмон	1.1. Кушодани ғалтаки ресмон . 1.2. Гирифтани ғалтаки ресмон. 1.3. Иваз намудани ғалтаки пур ба ҷои ғалтаки холӣ. 1.4. Маҳкам кардани ғалтаки ресмон. 1.5. Гузаронидани ғалтаки ресмон. 1.6. Бастанӣ ресмонҳои канори матоъ.
2. Иваз намудани канори матоъ	2.1. Кушодани руйпуши механизмҳои ғалтакчаи канори матоъ . 2.2. Иваз намудани ғалтакчаи канори матоъ. 2.3. Гузаронидани ресмон аз чашмакҳо. 2.4. Гузаронидани ресмон аз шонаи хурд.

Малақаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳо ва меъёрҳои соҳа ҳангоми ивази ғалтаки ресмон ва канори матоъ; - иҷро намудани қорҳо барои кушодан ва иваз намудани ғалтаки ресмон; - иҷро намудани қорҳо бо механизмҳои ғалтаки канори матоъ; - иваз намудани ғалтакчаи канори матоъ; - гузаронидани ресмон аз чашмакҳо ва шонаи хурд; - иҷро намудани қорҳо бо ресмонҳои канори матоъ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми иваз намудани ғалтаки ресмон ва канори матоъ; - тарзи кушодан ва гирифтани ғалтаки ресмон; - қоидаҳои иваз намудани ғалтаки ресмон; - қоидаҳои маҳкам кардани ғалтаки ресмон; - тарзи кушодани руйпуши механизмҳои ғалтаки канори матоъ; - тарзи иваз намудани ғалтакчаи канори матоъ; - тарз ва усулҳои гузаронидан ва бастанӣ ресмон;
Муносибати талабшаванда ба қор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозақор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳолиҳии маҳсулоти ғайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччагҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳолиҳӣ	Баҳолиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иваз намудани ғалтаки ресмон											
1.1. Кушодани <i>ғалтаки ресмон</i>	√			√							
1.2. Гирифтани ғалтаки ресмон	√			√							
1.3. Иваз намудани ғалтаки пур ба ҷои ғалтаки холӣ	√			√							
1.4. Маҳкам кардани ғалтаки ресмон	√			√							
1.5. Гузаронидани ғалтаки ресмон	√			√							
1.6. Бастани ресмонҳои канори матоъ	√			√							
Элементи 2. Иваз намудани канори матоъ											
2.1. Кушодани руйпуши механизмҳои <i>ғалтакчаи канори матоъ</i>	√			√							
2.2. Иваз намудани ғалтакчаи канори матоъ	√			√							
2.3. Гузаронидани ресмон аз ҷашмакҳо	√			√							
2.4. Гузаронидани ресмон аз шокаи хурд	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

<i>Ғалтаки ресмон (ложная кромка)</i> - ин:	- қисм(ҷарх) дар мошинҳои бофандагӣ, ки барои печонидани ресмон пешбинӣ шудааст.
<i>Ғалтакчаи канори матоъ (кромка)</i> - ин:	- қисм (ҷарх) дар мошинҳои бофандагӣ, ки барои печонидани матоъ пешбинӣ шудааст.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Пур кардани варакаи назорати сифат	LI 8152-09-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди омода намудани варакаи назорати сифатро барои пур кардан тибқи дастурамал тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҳама ҷойҳои корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - LB-01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - LI 8152-02-2/01 Омода намудани ҷойи корӣ; - LI 8152-03-2/01 Таъмин намудани мошини бофандагӣ бо ашъи хом; - LI 8152-04-2/01 Тайёр намудани пудчамъкунак; - LI 8152-06-2/01 Баргараф намудани кандашавии ресмон - LI 8152-08-2/01 Иваз намудани ғалтаки ресмон ва канори матоъ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Омода намудани варакаи сифат барои пуркунӣ	1.1. Гирифтани <i>варакаи назорати сифат</i> аз ҷои махсус. 1.2. Тафтиш кардани сабти ҳисобкунакҳо. 1.3. Тафтиш кардани ҳисоби ҳисобкунак.
2. Пур кардани варакаи сифат (бланк контроля качества суровой ткани)	2.1. Қайд кардани натиҷаи тафтиши сифат. 2.2. Қайд кардани камбудихои мошин дар рафти кор. 2.3. Қайд кардани нуқсонҳои матоъ. 2.4. Қайд кардани кандашавии тор ва пуд. 2.5. Қайд кардани <i>сабти маълумоти ҳисобкунак</i> . 2.6. Қайд кардани рақами табелӣ (табельный номер ткача), санаи басти корӣ.
Малақаҳои талабшаванда:	- шинос шудан бо варакаи сифат; - пур кардани варакаи сифат; - кор кардан бо стандартҳо ва меъёрҳои соҳа; - пешбурди ҳуҷҷатгузорӣ; - шинос шудан бо сабти маълумоти ҳисобкунакҳо; - муайян кардани камбудихои мошини бофандагӣ; - муайян кардани нуқсонҳои матоъ; - муайян кардани кандашавии тор ва пуд.
Донишҳои талабшаванда:	- тартиби гирифтани варакаи сифат аз ҷои махсус; - қоидаҳои пур кардани варакаи сифат тибқи дастурамал; - усулҳои муайян намудани камбудихои кори мошини бофандагӣ; - усулҳои муайян намудани нуқсонҳои матоъ ва кандашавии пуд; - қоидаҳои сабти маълумотҳои ҳисобкунак; - санадҳо ва меъёрҳои соҳа; - дастурамали вазифавӣ
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - бомасъулият; - ташкилотчӣ; - ташаббускор; - зирак; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагтӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии хуччагҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Омода намудани варакаи сифат барои пуркунӣ											
1.1. Гирифтани <i>варакаи назорати сифат</i> аз ҷои махсус	√		√								
1.2. Тафтиш кардани сабти ҳисобкунакҳо	√		√								
1.3. Тафтиш кардани ҳисоби ҳисобкунак	√		√								
Элементи 2. Пур кардани варакаи сифат (бланк контроля качества суровой ткани)											
2.1. Қайд кардани натиҷаи тафтиши сифат	√		√								
2.2. Қайд кардани камбудии мошин дар рафти кор	√		√								
2.3. Қайд кардани нуксонҳои матоъ	√		√								
2.4. Қайд кардани кандашавии тор ва пуд	√		√								
2.5. Қайд кардани <i>сабти маълумоти ҳисобкунак</i>	√		√								
2.6. Қайд кардани рақами табелӣ (табельный номер ткача), санаи басти корӣ	√		√								

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Варакаи назорати сифат - ин:	- яке аз ҳафт воситаи назорати сифат мебошад. Ин шакли сабт ва баҳисобгирии маълумотест, ки дар натиҷаи мушоҳидаҳо ё ченкунии нишондихандаҳои назоратшаванда дар давраи муайян чамъоварӣ шудааст.
Сабти маълумоти ҳисобкунак - ин:	- баҳисобгирии истеҳсоли матоъ дар дастгоҳҳои бофандагӣ, фоизи иҷрои меъёри истеҳсолий ва нишондоди кори иҷрошуда барои ҳисоб кардани музди меҳнати коргар.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Ба анҷом расонидани корҳо	LI 8152-10-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди супоридани асбобу анҷом ба ҷои махсус, омода намудани мошини бофандагӣ барои супурдан ва тоза намудани ҷои кориро бо риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҳама ҷойҳои корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - LB-01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - LI 8152-03-2/01 Таъмин намудани мошини бофандагӣ бо ашӯи хом; - LI 8152-09-2/01 Пур кардани варақаи сифат.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Супоридани асбобу анҷом ба ҷои махсус	1.1. Ҷамъ намудани асбобҳо. 1.2. Тоza намудани асбобҳо. 1.3. Санҷидани коршоямии асбобҳо. 1.4. Гузоштани асбобҳои коршоям ба ҷои махсус. 1.5. Супоридани асбобҳои корношоям ба усто. 1.6. Тоza намудани либоси корӣ.
2. Омода намудани мошини бофандагӣ барои супоридан	2.1. Тоza кардани мошини бофандагӣ. 2.2. Тоza намудани механизмҳои асосӣ ва ёрирасон. 2.3. Хомӯш намудани мошини бофандагӣ. 2.4. Маҳкам кардани ҷуммаки ҳавобаро .
3. Тоza намудани ҷои корӣ	3.1. Ҷамъ намудани баромадҳо . 3.2. Ба хелҳо ҷудо намудани баромадҳо. 3.2. Супоридани баромадҳо ба ҷои махсус. 3.4. Тоza намудани ҷои корӣ аз чанг ва равшан.
4. Супоридани боқимондаҳо ба ҷои муайяншуда	4.1. Ҷамъоварӣ намудани боқимондаҳо. 4.2. Ба хелҳо ҷудо намудани боқимондаҳо. 4.3. Супоридани боқимондаҳо ба шахси масъул.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ва ҳифзи муҳити зист ҳангоми тоza намудани ҷои корӣ; - риоя намудани тартиботи дохилии корхона/ташкilot; - санҷидани асбобу таҷҳизот пеш аз супоридани басти корӣ; - шинос шудан бо дастурамал оид ба тоza нигоҳ доштани ҷои корӣ; - тоza намудани механизмҳои асосӣ ва ёрирасон; - ҷамъ намудани асбобу анҷом; - супоридани асбобу анҷом ва боқимонда/баромадҳо ба ҷои махсус; - истифода намудани либосҳои махсус; - иҷро намудани корҳо мутобиқи дастурамали вазифавӣ; - қайд кардан оид ба камбудихо дар дафтари махсус.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми тоza намудани мошини бофандагӣ; - қоидаҳои тоza кардани мошини бофандагӣ; - қоидаҳои тоza намудани механизмҳои асосӣ ва ёрирасон; - тартиби хомӯш намудани мошини бофандагӣ; - тартиби ҷамъ намудани асбоб ва лавозимот;

	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои тоза намудани ҷои корӣ; - тартиби супоридани асбобу анҷом баромадҳо ба ҷои махсус ; - қоидаҳои қайд кардани камбудихо дар дафтари махсус.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - тозақор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Хатгӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии хуччагҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Муҳоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/худбаҳоидихӣ	Баҳоиди тарафи сеюм
	Элементи 1: Супоридани асбобу анҷом ба ҷои махсус										
1.1. Чамъ намудани асбобҳо	√			√							
1.2. Тоза намудани асбобҳо	√			√							
1.3. Санҷидани коршоямии асбобҳо	√			√							
1.4. Гузоштани асбобҳои коршоям ба ҷои махсус	√			√							
1.5. Супоридани асбобҳои корношоям ба усто	√			√							
1.6. Тоза намудани либоси корӣ	√			√							
Элементи 2. Омода намудани мошини бофандагӣ барои супоридан											
2.1. Тоза кардани мошини бофандагӣ	√			√							
2.2. Тоза намудани механизмҳои асосӣ ва ёрирасон	√			√							
2.3. Хомӯш намудани мошини бофандагӣ	√			√							
2.4. Маҳкам кардани ҷуммаки ҳавобаро	√			√							
Элементи 3. Тоза намудани ҷои корӣ											
3.1. Чамъ намудани баромадҳо	√			√							

3.2. Ба хелҳо чудо намудани баромадҳо	√			√							
3.2. Супоридани баромадҳо ба ҷои махсус	√			√							
3.4. Тоза намудани ҷои корӣ аз чанг ва равған	√			√							
Элементи 4. Супоридани боқимондаҳо ба ҷои муайяншуда											
4.1. Ҷамъоварӣ намудани боқимондаҳо.	√			√							
4.2. Ба хелҳо чудо намудани боқимондаҳо.	√			√							
4.3. Супоридани боқимондаҳо ба шахси масъул.	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Ҷуммаки ҳавобаро ин:	- қисм барои истифодаи самаранок ва муътадили ҳаво пешбинӣ шудааст.
Баромадҳо ин:	- пасмондаҳои ресмону матоъ, ки дар раванди кор пайдо мешаванд.

Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ

Ҳифзи меҳнат

Ба кори мустақилонаи оператори мошини бофандагӣ шахсоне иҷозат дода мешаванд, ки синнашон 18 сола ва аз он боло аст, аз муоинаи тиббӣ, дастурдиҳии муқаддимавӣ, омӯзиш ва таҷрибаҳосилкунӣ дар ҷойи кор, санҷиши дониши талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ гузаштаанд ва дорои таҳассуси мувофиқ мебошанд.

Оператори мошини бофандагӣ вазифадор аст:

- иҷро кардани он корҳое, ки дар дастурамали корӣ муқаррар гаридаст;
- иҷро кардани қоидаҳои дохилии тартиботи меҳнати корхона;
- истифода бурдани воситаҳои ғимоявии инфиродӣ ва коллективӣ;
- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат;
- фавран хабардор кардани шахси масъул оид ба ҳама гуна ҳолатҳои хатарнок ба ҳаёт ва саломатии одамон таҳдидкунанда, оид ба ҳар як ҳодисаи нохуш, бад шудани вазъи саломатии худ, аз ҷумла зоҳир шудани аломатҳои шадиди бемории касбӣ;
- гузаштан аз омӯзиши усул ва тарзҳои бехатарии иҷрои корҳо ва расонидани ёри аввалия ба зарардида дар истеҳсолот, дастурдиҳӣ оид ба ҳифзи меҳнат, санҷиши дониши қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ;
- гузаштан аз муоинаи тиббии ҳатмии даврӣ (дар чараёни фаъолияти меҳнатӣ), инчунин, муоинаи ғайринавбатии тиббӣ бо роҳхати корфармо дар ҳолатҳои пешбинишудаи Кодекси меҳнат ё дигар қонунҳо;
- тавонистани расонидани ёри аввалияи тодухтурӣ ба зарардидагон ҳангоми ҳодисаҳои нохуш;
- тавонистани истифодабарии воситаҳои аввалияи сӯхторхомӯшкунӣ.

Ҳангоми кори оператори мошини бофандагӣ метавонанд, омилҳои истеҳсолии хатарнок ва зараровари зерин таъсир расонанд:

- мошин ва механизмҳои ҳаракаткунанда;
- қисматҳои ҳаракаткунандаи таҷҳизоти истеҳсолӣ;
- равшаннокии нокифояи минтақаи корӣ;
- нокифоягии равшании табиӣ;
- серчангиву ғубор, газолудии ҳавои минтақаи корӣ;
- ҳарорати баланди сатҳи таҷҳизот;
- ҳарорати баланд ё пасти ҳавои минтақаи корӣ;
- тағйирпазирӣ ва намнокии ҳаво;
- катаклизмҳои табиӣ;
- нӯгҳои тез, асбобу абзор ва таҷҳизот ва ғ..

Оператори мошини бофандагӣ мутобиқи меъёрҳои намунавии соҳавӣ ва Шартномаи коллективӣ бояд, бо либоси махсус ва дигар воситаҳои ғимоявии инфиродӣ таъмин бошад.

Техникаи бехатарӣ

Талаботи бехатарии пеш аз оғози кор

Пеш аз оғози кор Оператори мошини бофандагӣ барои ҳимоя аз таъсиррасонии омилҳои хатарнок ва моддаҳои зараррасони истеҳсоли бояд, бо тартиби муайян либоси кориро пушад, ҳамаи тугмаҳои либос бояд баста шаванд ва мӯйи сар бодикқат зери сарпӯш гузошта шавад. Рӯймол ё дигар ашёро ба гардан напечонад ва дар тарафи қафои сар муйҳоро бандад. Ҳалқаҳо, соат, дастпонаҳо ва дигар ороишҳои аз даст кашида, пойафзоли хуби пошнапасти пушад. Либоси махсус бояд тоза буда, андозаи мувофиқ дошта бошад ва ҳангоми ҳаракат монеа эҷод накунад.

Ҷои кори худро тафтиш карда, боварӣ ҳосил кунад, ки он ба қадри кофӣ равшан аст ва асбобу ашёи зиёдатӣ мавҷуд нест. Камбудихое, ки дар вақти қабули баст мушоҳида карда мешаванд, аз коргари баст сабабашро фаҳмад, агар онҳо бартараф карда нашуда бошанд, дар ин бора ба ёрдамчии усто хабар диҳад.

Сарпӯши (клапани) ҳавогузарро оҳиста, бо каме таваккуф кушояд ва калиди асосиро ба ҳолати 1 табдил дода, пас тугмаи оғози барқ(старт) ва тугмаи таъмини шиддати доимиро пахш намояд.

Пеш аз ба кор андохтани мошини бофандагӣ тафтиш ва боварӣ ҳосил кунад, ки мошини бофандагӣ ва дигар механизмҳои ёрирасон дар ҳолати хуб кор мекунад.

Талаботи бехатарӣ ҳангоми кор

Ҳангоми ба кор даровардани мошини бофандагӣ (инчунин пас аз таъмир ё танзим), дигар кормандони бастро огоҳ намуда, баъд мошин ба кор дароварда мешавад. Ҳамзамон дар вақти ба кор даровардан ҳамаи асбобу ашёро аз болои мошини бофандагӣ гирифта, дар ҷои лозимӣ гузоштан лозим аст. Ҳангоми кор бофанда бояд бодикқат бошад ва дигаронро парешон ё халалдор накунад. Дар вақти кори дастгоҳ ба қисмҳои ҳаракаткунанда даст нарасонад, тугмаҳоро хоҳу нохоҳ зер накунад, риштаҳоро нағундорад, ба матоъ дар қимҳои бофт даст нарасонад. Риштаи асосӣ танҳо пас аз хатти сутунҳо берун баромадан бурида шуда, зичии ресмон танҳо пас аз боздоштани мошин санҷида мешавад. Роҳравҳоро барои хизматрасонӣ ва интиқол ҳолӣ/озод гузорад. Агар мавҷудияти кандашавии нерӯи барқ ошкор карда шавад, ба усто ё роҳбари баст муроҷиат намояд. Дар ҳолати канда шудани ресмон, бофанда боварӣ ҳосил кунад, ки бёрдо дар ҳолати лозимӣ қарор дорад, пас риштаи кандашударо хориҷ кунад ё бурад. Ҳангоми кор дар қисмати панҷараҳои муҳофизатӣ нишастан қатъан манъ аст. Дар вақти корӣ ба бофанда нигоҳ доштани қайчӣ ва сӯзанҳо дар қиссаи либоси корӣ иҷозат дода намешавад.

Дастурдиҳӣ ба таълимгирандагон

Вобаста ба таҳассус, гузаронидани дастурдиҳии таълимгирандагон талаботҳои худро дорад. Мисол, омӯзгори таҷрибаомӯзии истеҳсоли пеш аз ҳар машғулиятҳои амалӣ ба таълимгирандагон дастурдиҳии чориро оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ мегузаронад ва дар журнали техникаи бехатарӣ оид ба гузаронидани он қайд мекунад.

Ғайр аз ин, намудҳои махсуси дастурдиҳӣ мавҷуд аст, ки пеш аз баромадан ба таҷрибаомӯзии истеҳсоли гузаронида мешаванд. Иҷозати шахсоне, ки аз дастурдиҳӣ, аз омӯзиш ва санҷиши дониш оид ба ҳифзи меҳнат нагузаштаанд, ба таҷрибаомӯзӣ баромадан манъ аст.

Талабот ба довталабон

Хошишмандоне, ки меҳоҳанд касби «Оператори мошини бофандагӣ»-ро омӯзанд ва салоҳияти сатҳи 2 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз худ кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- ҷисмонӣ ва равонӣ солим бошад;
- ҳуҷҷатҳоро мувофиқи талаботи муассисаи таълимӣ пешниҳод намояд;
- аз муоинаи тиббӣ гузарад.

Талабот ба омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 2 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз рӯи касби «Оператори мошини бофандагӣ» меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- донишҳои касбии дидактикӣ ва методологияи ТАС дошта бошад;
- методикаи таълими салоҳиятҳоро донад;
- на кам аз 4 соли таҷрибаи кори оператори мошини бофандагиро дошта бошад;
- ҷисмонӣ ва равонӣ солим бошад;
- сатҳи таҳассусии омӯзгор аз сатҳи 3-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон паст набошад;
- аз муоинаи тиббӣ гузарад.

Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ

Номгӯи асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ барои таълими на зиёда аз 25 таълимгиранда (∞ - ҳангоми зарурат).

Асбобҳо	Миқдор	Таҷҳизот	Миқдор	Мавод/дигар лавозимот	Миқдор
Калидҳо	5 даста	Мошини Picanol OMNI F-2-R	1 адад	Сӯхторхомӯшкунак	∞
Асбобҳои асосӣ		Монитори сифат	1 адад	Дорукуттӣ	
Қайчӣ	25 адад	Таппончаи пневматикӣ	1 адад	Калоба	∞
Чангак	25 адад	Механизми печонанда	1 адад	Пуд	∞
Чӯтка	25 адад			Аломатҳои огоҳикунанда	∞
Гира (пинцет)	5 даста			Матоҳои махсус барои тоза кардан	∞
				Конус	∞
				Калобагузорак	∞
				Наварди бофандагӣ	∞

				Маводи зидди сӯхтор	∞
				Кутиҳо барои баромадҳои ресмон	∞
				Ғалтакҳо	∞
				Чоруб	∞
				Тор	∞
				Фриксион	∞
			Таҷҳизоти таълимӣ	Лавозимоти дафтардорӣ	
		Проектор	1 адад	Коғази А4	1 баст
		Флипчарт	1 адад	Дафтар (журнал)	25 адад
		Тахта	10 адад	Маркер	1 баст
		Компютерҳо	25 адад	Флипчарт	4 адад
		Экран	1 адад	Қалам	25 адад
		Тахтаи электронӣ/интерактивӣ	1 адад	Блокнот	25 адад
			Маводи таълимӣ		
				Стандарти салоҳиятҳо	5 адад
				Барномаи таълимии модуль	5 адад
				Дастур	∞
				Китобҳо	25 адад
				Видео (CD)	∞

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шугли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Саноати сабук**

Касб: **Оператори мошини бофандагӣ**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **LI 8152**

Миқдори воҳидҳои салоҳият: **7**

Сатҳи Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **3**

Тафсир: **01/соли 2024**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМУЗИШ

ТАҶРИБА

**Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Оператори мошини бофандагӣ»
сатҳи 3-уми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯи воҳидҳои салоҳиятҳо
Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ)	
ТС 06-3/01	Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ
ТС 07-3/01	Тақмил додани таҳассуси касбӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)	
LB 02-3/01	Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
LI 8152-11-3/01	Қабул ва супоридани баст
LI 8152-12-3/01	Муайян намудани тарзи бофтани матоъ
LI 8152-13-3/01	Муайян намудани нуқсонҳо
LI 8152-14-3/01	Назорат намудани раванди бофтани матоъ

**Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Оператори мошини бофандагӣ»
сатҳи 3-уми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Малакаҳои бокортаъминкунии	Малакаҳои, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб (мавзун) будани муносибатҳои байни ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон мусоидат менамояд	- муошират бо ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон барои мушаххас муайян кардани талаботи онҳо; - пешниҳоди иттилооти мушаххас ва аниқ ба мизочон/фармоишгарон барои бадаст овардани ҳамдигарфаҳмӣ; - мубодилаи иттилоот бо ҳамкорон; - тафсир (интерпретатсия)-и шарҳи иттилооти шифоҳӣ ва хаттӣ оид ба талаботи мизоч барои таъмини кори самаранок.
Кор дар даста, ки ба муносибатҳои кории самаранок ва дастоварди натиҷаҳои мусоидат менамояд	- кор бо менечерони корхона ва таъминкунандагон; - фаҳмиши мақсадҳои барои бадастории сифати хизматрасонӣ; - фаҳмиши нақши шахсӣ дар даста барои қонеъ гардонидани талаботи ҳамкорон ва мизочон; - кор кардан ба сифати аъзои даста барои бадастории мақсадҳои гузошта.
Маҳорати ҳал намудани мушкилоте, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	- пешбинӣ ва мушаххас кардани мушкилот, ки метавонанд дар раванди фаъолият бавучуд оянд; - ҳал кардани мушкилот бо роҳи тасҳеҳи қобили қабул мутобик ба талабот ва дарҳости мизочон; - масъулият аз ҳалли мустақилонаи мушкилот ё мурочиат ба менечерон ва роҳбарони корхона бо ин мақсад; - муайянкунии қаблии мушкилоти баҳрабардории пояи моддӣ-техникӣ.
Ташаббус ва уҳдабарой, ки барои бадастовари натиҷаҳои инноватсионӣ (навоварона) мусоидат менамояд	- зоҳир намудани ташаббускорӣ зарурӣ дар хизматрасонии ҳамкорон ва мизочон барои таъмин намудани кори самаранок; - мутобикшавӣ ба вазъият ва мушкилоти бавучудода бо роҳи ташаббускорӣ ва амалӣ кардани қарорҳои эҷодӣ; - беҳтар кардани сифати маҳсулот ва хизматрасонӣ барои корхона ва мизочони он.

Банақшағирӣ ва ташкили фаъолияте, ки банақшагирии стратегии дарозмуҳлат ва кӯтоҳмуҳлатро таъмин менамояд.	<ul style="list-style-type: none"> - ҷамъи иттилоот оид ба мизочон, маҳсулот ва таъминкунандагон бо таҳлили минбаъда барои таъмини кори самаранок; - ҷамъ, ҷудо, таҳлил ва ҷамъбаст кардани иттилооти махсуси мувофиқ барои қонунгардонидани дархост/талаботи дастаи муайяни мизочон; - иштирок барои мунтазам беҳтар кардан ва ташаккул додани фаъолият бо дарназардошти муваффақият ва норасоӣҳои маҳсулот/хизматрасониҳои пешниҳодшуда.
Худидоракуни, ки ба қаноатмандӣ ва рушди кормандон мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - дарк кардани уҳдадориҳои худ ва нақши шахсӣ; - ташкили самараноки вақти кори худ; - муқаррар ва ҷобачокунии афзалиятҳо дар фаъолияти худ; - таҳлили натиҷаҳои кори худ оид ба хизматрасонӣ нисбат ба талаботи мизочон/фармоишгарон ва ҳамкорон; - робитаи мутақобила бо роҳбарият.
Омӯзише, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти кормандон/ширкати ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - дарккунии дониш ва малақаҳои шахсӣ, паҳлӯҳои қавӣ ва заифи худ ҳамчун мутахассис; - масъулият барои рушди шахсии касбӣ; - ҷустуҷӯи иттилоот ва имкониятҳои таълим бо истифодаи як қатор воситаҳо барои мунтазам ва фаъолона нав кардани донишҳои умумӣ ва махсус оид ба хизматрасонӣ.
Технологияе, ки барои ҳалли самараноки вазифаҳо мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - дарки имконияти технологияҳои муосир барои омодагӣ ва пешниҳоди хизматрасонии сифатноки мизочон; - маҳорати интиҳоб ва истифодаи технологияҳои самаранок мувофиқи мақсад ва вазифаҳо.

Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ	ТС 06–3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди ҳал ва батанзимории муноқишаҳоро, ки метавонад дар ҳолатҳои рӯзмарраи қорӣ руҳ диҳад, тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи қор.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03–1/01 Қор кардан дар даста.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайянсозии ҳолатҳои муноқишавӣ	<p>1.1. Муайянкунии эҳтимоли <i>ҳолатҳои руҳдиҳии муноқиша</i> ва андешидани чораҳои пешгирии он.</p> <p>1.2. Муайянкунии <i>ҳолатҳо, ки дар он метавонад ба бехатарии шахсии мизочон, ҳамкорон</i> ва ба роҳ мондани ёрии мувофиқ таҳдид кунад.</p>
2. Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ	<p>2.1. Масъулияти ҳалли муноқишаро дар доираи ваколатҳои хеш ба уҳда гирифтани.</p> <p>2.2. Эҳтиёткорона идора кардани ҳолати муноқишавӣ ва андешидани чораҳо чӣхати бартараф кардани онҳо.</p> <p>2.3. Истифодаи <i>малақаҳои самараноки иртибот</i> барои</p>

	<p>батанзимории муноқиша.</p> <p>2.4. Пешниҳоди вариантҳои эҳтимолии ҳалли муноқиша.</p> <p>2.5. Истифодаи усулҳои маъкули батанзимории муноқишаҳо барои идоракунии ҳолати муноқишавӣ ва қабули қарори дуруст.</p>
3. Арзёбии ҳолатҳои муноқишавӣ	<p>3.1. Тартибдиҳии ҳуҷҷат оид ба батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор.</p> <p>3.2. Муайянкунии сабабҳои эҳтимолии муноқишаҳо ва пешниҳоди дастур барои беҳтар кардани вазъият дар ҷойи қорӣ.</p>

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - муайянкунии тафсилот ва сабабҳои муноқиша бо роҳи мушоҳида, пурсуҷӯ ва фаъолона гӯш додан; - пайдо намудани ҳалли мушкилиҳои ошкоршуда; - ҳал намудани масъалаҳои, ки сабаби муноқиша мегарданд; - додани тавсияҳо чиҳати бартараф кардани муноқишаҳо; - истифода намудани малакаҳои муносиби муошират; - амал кардан тибқи тартиби баррасии шикоятҳо; - шинос шудан бо ҳуҷҷатҳо ва дастурҳо оид ба батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - назарияи муноқиша: намуд ва нишонаҳои муноқиша, сабабҳои руҳдиҳии онҳо ва ғ.; - равандҳои гурӯҳӣ ва нақшҳои, ки одамон дар муноқиша мебозанд; - сохти ташкилӣ, маданият ва принципҳои рафтор дар ҷойи қорӣ; - усулҳои маъкули батанзимории муноқишаҳо; - талаботи меъёрӣ, истеҳсолӣ ва қонунгузории мувофиқ, марбут ба ҳалли баҳсу мунозира; - қоидаҳо ва тартиби батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор; - қоидаҳои одоби муоширати касбӣ.
Муносибати талабшаванда ба қор:	<p>Чунин бояд буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - покизакор; - бовичдон; - адолатхоҳ; - мутмаин.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳагтӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайянкунии ҳолати муноқишавӣ											
1.1. Муайянкунии эҳтимоли ҳолати рухдихии муноқиша ва андешидани чораҳои пешгирии он									√		
1.2. Муайянкунии ҳолат, ки дар он метавонад ба беҳатарии шахсии муштариён ва ҳамкорон таҳдид кунад ва ба роҳ мондани ёрии мувофиқ									√		
Элементи 2: Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ											
2.1. Масъулияти ҳалли муноқишаро дар доираи салоҳияти хеш ба уҳда гирифтани									√		
2.2. Эҳтиёткорона идора кардани ҳолати муноқишавӣ ва андешидани чораҳо чихати баргараф кардани онҳо									√		
2.3. Истифодаи малақаҳои таъсирбахши иртибот барои ба танзимории муноқиша									√		
2.4. Дар назар доштани эҳтимоли вариантҳои ҳалли муноқиша									√		
2.5. Истифодаи усулҳои маъкули батанзимории муноқишаҳо барои идоракунии ҳолати муноқишавӣ ва қабули қарори дуруст									√		

Элементи 3: Арзёбии ҳолатҳои муноқишавӣ										
3.1. Тартибдиҳии ҳуччати батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор									√	
3.2. Муайянсозии сабабҳои эҳтимолии муноқишаҳо ва пешниҳоди тавсия барои беҳтар кардани вазъият дар ҷойи кор									√	

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Ба <i>“ҳолатҳои руҳдиҳии муноқиша”</i> марбут аст:	<ul style="list-style-type: none"> - шикоятҳои мизочон/фармоишгарон; - беэҳтиромӣ нисбат ба ҳамкорон/ мизочон; - мушкилот ё сифати пасти маҳсулот; - андармонӣ ё иштибоҳ дар таъмини мол; - нофаҳмӣ ё монетаҳои иртиботӣ.
<i>Ҳолатҳое, ки дар он метавонад ба бехатарии шахсии мизоч ва ҳамкорон таҳдид намояд:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - шарикони таҳти таъсири маводи наъшаовар ва машрубот; - ашхоси изҳоркунандаи зуроварӣ ё таҳдиди хатар; - ашхоси мусаллаҳ ё беяроқ; - ҳолате, ки одам дигар шахсро меранҷонад; - шариконе, ки риояи оромиро инкор мекунанд.
Ба <i>малакаҳои самараноки иртибот</i> марбут аст:	<ul style="list-style-type: none"> - бодикқат гӯшдиҳӣ; - методикаи пурсупоси боназоқат; - савол додан, аниқ кардани нофаҳмиҳо барои қабули иттилоот ва дарки фаҳмиши мувофиқ; - дигар хел баён ё такрор кардани саволҳо, хоҳиш ва аризаҳо барои мутмаин шудан, дуруст фаҳмидан; - боваринокӣ; - иртиботи ғайришифоҳӣ; - қобилияти возеҳ гуфтан барои фаҳмида шудан.
Ба <i>усули батанзимории муноқишаҳо</i> марбут аст:	<ul style="list-style-type: none"> - ҳалли мушкилот; - бурдани музокирот; - истифодаи малакаҳои муносиби муошират.
<i>Сабабҳои эҳтимолии бавуҷудоии муноқишаҳо</i>	<ul style="list-style-type: none"> - муоширати дурушт; - набудани иттилоот; - нофаҳмиҳои фарҳангӣ; - набудани ҳамдардӣ; - шикоятҳо; - мушкилот ва вазнинӣ дар ҷойи корӣ.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Такмил додани таҳассуси касбӣ	ТС 07–3/01
Воҳиди салоҳиятҳои мазкур натиҷаи малакаҳо, дониш ва муносибатҳои заруриро ҷиҳати рушди тафаккури таҳлилий ва эҷодӣ, тақмили таҳассуси касбӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - зарурияти тақмили ихтисоси касбӣ барои азхудкунии технологияҳои инноватсионӣ ва таҷҳизоти муосир.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 05-2/01 Истифода намудани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Малакаҳоро инкишоф додан, ҷи гуна саволгузори намудан ва ба он посух додан, андеша ва ғояҳои нав пайдо кардан	1.1.Инкишофи малакаҳо <i>савол</i> додан аз ҳар нуқтаи назар. 1.2.Муайянсозии саволҳои асосӣ/мушкилот бо воситаи манбаи иттилоот ва ғояҳо. 1.3.Савол додан ва зери шубҳа гузоштани посухҳои якқолаба. 1.4.Пайдо кардани алоқамандии ашё ва падидаҳо, ки аз ибтидо ба ҳам иртибот надоранд. 1.5.Маҳорати бовар ва маъқул қунондани ғояҳои шахсӣ ва нуқтаи назар.
2. Эҷоди ғояҳои нав, ёфтани роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошта	2.1.Мушоҳида, таҳлил, пурсуҷӯ, ошкорсозии фарзия, ки дар асоси ғояҳо ҷой гирифтаанд. 2.2.Истифодаи манбаи мухталифи иттилоот барои посухҳо, зуд ҷудо намудан ва аз худ кардани маълумоти зарурӣ аз ҳаҷми иттилоот. 2.3.Бошуурона ба шакли нав табдил додани иттилоот ва пайдо намудани самтҳои (векторҳои) нави истифодабарӣ. 2.4. Бурдани баҳсу мунозираи асоснок бе дуршавӣ аз мавзӯи баррасишаванда. 2.5. <i>Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикаи фикри андеша намудан.</i> 2.6.Ҳалли масъалаҳои гузошта бо <i>усули эвристикӣ</i> . 2.7.Дарёфти ғояҳои нав бо роҳи санҷиш, гузаронидани таҷқиқот, таҳлили камбудихо, омӯзиши вариантҳои зиёди гуногуни қабули қарорҳо.
3. Инкишофи малакаҳои тафаккури эҷодӣ	3.1.Омӯхтан ва истифодаи <i>усулҳои тафаккури эҷодӣ</i> барои ғояҳои нав ва ноилшавӣ бо мақсадҳо. 3.2.Муайянкунии <i>масдудқунанда</i> (блокатор)-ҳои <i>тафаккури эҷодӣ</i> . 3.3.Пайдо кардани имкони қорбарӣ ва озмоишдиҳӣ, бо истифодабарии тафаккури эҷодӣ дар вазъияти қорӣ ва ҳаётӣ дар ҷойҳои шинос ва ношинос. 3.4.Бо дигарон муошират кардан, гӯш додан ба андешаҳои дигарон оид ба ҷигуна ғояҳои нав ва тафаккури эҷодиро дастгирӣ ва инкишоф додан, беҳтар кардани тафаккури эҷодӣ.
4. Инкишофи таҳассуси касбӣ	4.1.Омӯхтани <i>технологияҳои нав</i> . 4.2.Омода будан ба тағйирёбии <i>муносибатҳои бозоргонӣ</i> . 4.3.Омӯхтани <i>тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ</i> .

<p>Малакаҳои талабшаванда:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - инкишоф додани малакаҳои муошират, дар рафти муошират ошкор кардани фикру ғояҳои нав; - муайянсозии саволи асосӣ ва моҳияти мушкилот; - маҳорати саволгузорӣ аз нуқтаҳои мухталиф; - истифода бурдани намудҳои мухталифи тафаккури эҷодӣ; - омӯхтан ва таҳлили доираи васеи иттилоот; - таҳлили моҳияти мавзӯ; - боадабона ва возеҳ нуқтаи назари хешро баён кардан; - омӯзиш ва худбаамалбарории ошкорсозӣ ва бартараф кардани норасоӣҳо дар вазъияти муҳити ношинос; - мунтазам такмил додани сифати салоҳиятнокии худ дар муносибати бозоргонӣ; - истифода бурдани ҳам тафаккури эҷодӣ ва ҳам таҳлилий; - мунтазам ба пешрафти тамоюлот дар соҳа ва касб таваҷҷуҳ кардан; - мутобиқ будан ба муҳити ивазшаванда; - такмил додани сифати донишҳои худ; - беҳтар кардани на танҳо фаъолияти касбӣ, аз ҷумла муносибати шахсӣ; самаранок кор кардан; - муайян намудани технологияи нав дар самти фаъолият; - кор кардан дар даста ва бо ҳамкорон.
<p>Донишҳои талабшаванда:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усулҳои тафаккури эҷодӣ ва истифодабарии онҳо; - муайянсозии масдудкунандаҳои (блокатор) тафаккури эҷодӣ; - таъсири тафаккури эҷодӣ ва таҳлилий ба одамон, ташкилот, ҷамъият; - усулҳои таровиш (филтрация) барои коркарди иттилооти гуногун; - тарзҳои васеъкунӣ ва рушди малакаҳои инфиродии тафаккури эҷодӣ; - тарзҳои васеъкунӣ ва пурра намудани дониш ва маҳорати хеш; - усулҳои амаликунии ғояҳои нав; - роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошташудаи роҳбарияти корхона/ташкилот; - муносибатҳои инноватсионӣ ба омӯзиш ва тарзи тафаккур; - технологияи инноватсионӣ дар истехсолот; - тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаёти дар ҷойҳои шинос ва ношинос; - технологияи инноватсионӣ ва истифодаи онҳо истехсолот; - роҳҳои такмил додани таҳассуси касбӣ.
<p>Муносибати талабшаванда ба кор:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - боадабона ва возеҳ нуқтаи назари хешро баён кардан; - аз мушкилот наҳаросидан. Чунин бояд буд: - мушоҳидакор; - суботкор; - бодикқат; - фаъол.

Дастур оид ба чамбоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти ғайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусохиба	Кори лоихавӣ	Чамбоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамбовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Малакаҳоро инкишоф додан, чӣ гуна саволгузорӣ намудан ва ба он посух додан, андеша ва ғояҳои нав пайдо кардан											
1.1. Инкишофи малакаи савол додан аз ҳар нуқтаи назар											✓
1.2. Муайянсозии саволҳои асосӣ/мушкилот бо воситаи манбаи иттилоот ва ғояҳо											✓
1.3. Саволгузорӣ намуда, зери шубҳа гузоштани посухҳои якқолаба											✓
1.4. Пайдо кардани алоқамандии ашё ва падидаҳое ки аз ибтидо ба ҳам иртибот надоранд											✓
1.5. Маҳорати бовар ва маъқул кунонидани ғояҳои шахсӣ ва нуқтаи назари хеш											✓
Элементи 2: Баровардани ғояҳои нав, ёфтани фикри ғояҳои нав											
2.1. Мушоҳида, таҳлил, пурсучӯ, ошкорсозии фарзия, ки дар асоси ғояҳои ҷой гирифтаанд											✓
2.2. Истифодаи манбаи мухталифи иттилоот барои посухҳо, зуд ҷудо намудан ва азхуд кардани маълумоти зарурӣ аз ҳаҷми иттилоот											✓
2.3. Бошуурона ба шакли нав табдил додани иттилоот ва пайдо намудани самтҳои (векторҳои) нави истифодабарӣ											✓

2.4. Бурдани баҳсу мунозираи асоснок бе дуршавӣ аз мавзӯи баррасишаванда											√
2.5. Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектика на фикру андеша намудан											√
2.6. Ҳалли масъалаҳои гузошта бо усули эвристикӣ											√
2.7. Дарёфти ғояҳои нав бо роҳи санҷиш, гузаронидани тадқиқот, таҳлили камбудихо, омӯзиши вариантҳои зиёди гуногуни қабули қарорҳо											√
Элементи 3: Инкишофи малакаҳои тафаккури эҷодӣ											
3.1. Омӯхтан ва истифодаи усулҳои тафаккури эҷодӣ барои ғояҳои нав ва ноилшавӣ бо мақсадҳо											√
3.2. Муайянкунии масдудкунанда (блокатор)-ҳои тафаккури эҷодӣ											√
3.3. Пайдо кардани имкони корбарӣ ва озмоишдихӣ, бо истифодабарии тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаёти дар ҷойҳои шинос ва ношинос											√
3.4. Бо дигарон муошират кардан, гӯш додан ба андешаҳои дигарон оид ба ҷиғунаҳои нав ва тафаккури эҷодиро дастгирӣ ва инкишоф додан, беҳтар кардани тафаккури эҷодӣ											√
Элементи 4: Инкишофи таҳассуси касбӣ											
4.1. Омӯхтани технологияҳои нав											√
4.2. Омода будан ба тағйирёбии муносибатҳои бозоргонӣ											√
4.3. Омӯхтани тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ											√

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

<p>Саволҳо метавонанд бошанд:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Оё кадом худудҳое вучуд доранд, ки онро бояд ба назар гирифт? - Оё ғояи нав вучуд дорад, ки метавонад ба ин ҳолат орад? - Чӣ тавр ман метавонистам ин масъаларо ҳал кунам? - Оё дигар тарзи иҷрои он вучуд дорад? - Дигарон дар ин ҳолат чӣ тарз кӯшиш мекунанд? - Барои ман чӣ лозим аст, то ки онро беҳтар анҷом диҳам? - Ба ман кадом иттилооти иловагӣ зарур аст? - Ба ман чӣ намерасад? Боз чӣ тақозо карда мешавад? - Бо кӣ онро баррасӣ кунам? - Барои чӣ чунин руҳ дода истодааст?
<p>Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикаи фикри андеша намудан –ифода мекунад:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - тафаккури индуктивӣ - вақте ки дар асоси як ё якчанд далелҳои хусусӣ ва мушоҳида ҷамъбаст мекунем, қоидаҳои умумӣ мебарорем; - тафаккури дедуктивӣ - усули тафаккур, ки натиҷаи он ҳулосаи мантиқӣ буда, дар он ҳулосаи ҷузъӣ аз умумӣ бароварда мешавад; - тафаккури диалектикӣ - кӯшиши якҷояшавии ақидаҳо/мушоҳидаҳои ба ҳам муқобил ё ихтилофи тавсиф менамояд.
<p>Усули эвристикӣ–ин:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - эҳтимоли нисбатан беҳтари стратегия ва тактикаи фаъолияти инсон - ҳалкунандаи масъалаҳои эҷодӣ, яъне дар раванди ҳал намудани масъалаҳои муайян чӣ кор кунад ва дар ин сурат чӣ тавр амал кардан зарур аст.
<p>Ба усули тафаккури эҷодӣ- марбутанд:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ҳуҷуми зеҳнӣ; - пайдарҳамии амал; - ёриии шабакаи иҷтимоӣ; - ҳаматарафа тасаввур ва андешаронӣ кардан; - бозиҳои зеҳнӣ; - инъикоси мутобиқатӣ; - истифодаи маҷоз ва қиёс (аналог)-ҳо; - доираи назар; - визуализатсия.
<p>Масдудкунандаҳои тафаккури эҷодӣ мешаванд:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - фарҳангӣ; - эҳсосотӣ; - зеҳнӣ; - атрофиён; - оила; - ғоя ва тасаввуроти мо он аст, ки мо чӣ гуна бояд рафтор намоем; - фишороварии ҳамсолон; - пешгирии таваккал.
<p>Мафҳуми технологияи нав – ин:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - тағйирёбии технологияи истеҳсолоти таҷҳизот, яъне пешрафти техникаи истифодаи технологияи иттилоотӣ, мавод ва ашёи нави таъминкунандаи сатҳи баланди маҳсулоти истеҳсолшаванда, дигаргуншавии муносибати корманд ба қори худ.
<p>Муносибатҳои бозоргонӣ – ин:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - муносибатҳои ташаккулёфтаи иқтисодии байни истеҳсолкунанда, савдогар, харидор, истифодабарандагони мол ва хизматрасонӣ, мақомоти идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ оид ба

	мубодила, тақсимои мол ва хизматрасонӣ, ҳавасмандӣ ба рушди рақобат.
Тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ –ин:	- муносибати навгонии на танҳо тағйирдиҳандаи симои тафаккури шахсӣ, балки муносибат ба таълим, ба ҳар гуна кор дар ҷомеа, қобилияти фавран арзёбии ҳолат дар ҳар гуна муҳит, интихоби варианти беҳтарини амалкунӣ дар асоси таҷрибаи донишҳои нав мебошад.

Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳидҳои салоҳият
Муошират кардан бо забони хоричӣ дар сатҳи миёна	СВ 02–3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муоширати шифохӣ ва хаттиро бо забони хоричӣ ҳангоми иҷрои корҳо тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: – дар ҳама ҷойи корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - СВ 02–2/01 Муошират кардан ба забони хоричӣ дар сатҳи заминавӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муошират бо ҳамкорон	1.1. Истифодаи изҳори хушмуомилагии мувофиқ ҳангоми муошират бо ҳамкорон. 1.2. Пешниҳоди иттилооти заминавӣ, воқеӣ, шарҳи мушкilot, сабабҳои он ва маъзаратҳои ҳангоми зарурат. 1.3. Истифода бурдани ибораҳои оддӣ ҳангоми гуфтугӯ бо ҳамкорон. 1.4. Пешниҳоди тавсияҳо, дастурҳои одӣ дар ҷойи корӣ оид ба масъалаҳои ҷорӣ.
2. Муошират бо ҳамкорон барои иҷрои корҳои рӯзмарра дар ҷойи кор	2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳо, хитобҳо барои нигоҳдории муошират. 2.2. Истифодаи истинод (ссылки), эзоҳот, маводи мушаххас ва усулҳои визуалӣ барои нигоҳдории муошират. 2.3. Номбар кардани номҳои асбоб ва таҷҳизот.
3. Маслиҳат ва дастурдиҳӣ ба ҳамкорон ва зертобеъон	3.1. Таъмини иттилоот ва дастурдиҳии возеҳ, мухтасар ва пайдарҳам. 3.2. Нигоҳ доштани муошират бо истифодаи ибора ва саволҳои мантиқан алоқаманд. 3.3. Фаҳмидан ва фаҳмондани аҳамияти аломатҳои огоҳкунанда, манъкунанда ва ишораткунанда ба ҳамкорон.
Малақаҳои талабшаванда:	- малақаҳои робитавӣ ва байнишахсӣ барои таъмини муносибати мусбат ва хушмуомилотӣ бо ҳамкорон; - шифохӣ ва хаттӣ дар мавзӯи касбӣ ва рӯзмарра муошират кардан; - тарҷумаи матнҳои самти касбидошта (бо истифодаи луғат); - мунтазам мукамал додани захираи луғавӣ барои такмил додани нутқи шифохӣ ва хаттӣ;

	<ul style="list-style-type: none"> - истифода бардани калимаҳои калидӣ, ибора, пешниҳод, захираҳои луғавии барои интиқоли маълумот, вақт, ҷой, фосила, хоҳишмандӣ, дастурҳо барои қонё гардонидани талаботҳои умумии ҳамкорон; - риоя кардани ишора ва аломатҳои огоҳкунанда, манъкунанда.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - воҳидҳои лексии самти касбидошта; - грамматика барои хондани тарҷумаи (бо луғат) матнҳои хориҷии самти касбидошта; - аҳамияти аломатҳои огоҳкунанда, манъкунанда ва ишорадиҳанда.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Чунин бояд буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - боадаб; - ташаббускор; - меҳнатдӯст; - кунҷков; - кӯшиши омӯхтани забони хориҷӣ.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии хуччаҳо аз рӯи таҳикот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Гуфтугӯ бо ҳамкорон											
1.1. Истифодаи изҳори хушмуомилагии муносиб ҳангоми муошират бо ҳамкорон				√			√				
1.2. Пешниҳоди иттилооти заминавӣ, воқеӣ, шарҳи мушкilot, сабабҳои он ва маъзаратҳои ҳангоми зарурат				√			√				
1.3. Истифодаи бурдани ибораҳои одӣ ҳангоми гуфтугӯ бо ҳамкорон				√			√				
1.4. Пешниҳоди тавсияҳо, дастурҳои одӣ дар ҷойи қорӣ оид ба масъалаҳои				√			√				

чорӣ											
Элементи 2: Муошират бо ҳамкорон барои иҷрои корҳои рӯзмарра дар ҷойи кор											
2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳо, хитобҳо барои нигоҳдории муошират				√			√				
2.2. Истифодаи истинод (ссылки), эзоҳот, маводи мушаххас ва усулҳои визуалӣ барои нигоҳдории муошират.				√			√				
2.3. Номбар кардани номҳои асбоб ва таҷҳизот				√			√				
Элементи 3: Маслиҳат ва дастурдиҳии одӣ ба ҳамкорон ва зертобеъон.											
3.1. Таъмини иттилоот ва дастурдиҳии возеҳ, мухтасар ва пайдарҳам				√			√				
3.2. Нигоҳ доштани муошират бо истифодаи ибора ва саволҳои мантиқан алоқаманд				√			√				
3.3. Фаҳмидан ва фаҳмондани аҳамияти аломатҳои огоҳкунанда, манъкунанда ва ишоракунанда ба ҳамкорон				√			√				

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Муошират барои иҷрои корҳои рӯзмарра дарбар мегирад:	<ul style="list-style-type: none"> - гуфтугӯ бо телефон; - қабули иттилоот, мукотиба; - пешниҳоди иттилооти одӣ ҷиҳати иҷрои кор; - посух додан ба саволҳои одии ба кор алоқаманд.
Иттилоот -ин:	<ul style="list-style-type: none"> - нақшаҳо, аломатҳо, диаграммаҳо, намудҳои таҷҳизот; - аломатҳои иттилоотӣ барои расонидани ёрӣ; - брошураҳо бо забони муайян навишташуда; - трендҳои байналхалқӣ, овезаҳо.
Ба дастурамалҳо метавонанд дохил шаванд:	<ul style="list-style-type: none"> - дастурамали вазифавӣ бо забони хориҷӣ; - дастурамал оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - дастурамал оид ба истифодабарии таҷҳизот ва асбобҳо.

Воҳидҳои салоҳияти касбӣ

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳидҳои салоҳият
Қабул ва супоридани баст	LI 8152-11-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди қабул намудани супориш аз усто ва супоридани бастро тибқи дастурамали қабул ва супоридани баст тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: – дар ҳама ҷойи корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - LB-01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - LI 8152-03-2/01 Таъмин намудани мошини бофандагӣ бо ашӯи хом; - LI 8152-04-2/01 Тайёр намудани пудчамъкунак; - LI 8152-05-3/01 Ба кор даровардани дастгоҳ; - LI 8152-09-2/01 Пур кардани варақаи сифат.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Қабул намудани супориш аз усто	1.1. Гирифтани супориш аз усто. 1.2. Шинос шудан бо супориш. 1.3. Омода шудан барои иҷрои супориш.
2. Супоридани баст	2.1. Омода намудани ҷои кор ва мошини бофандагӣ барои супоридан. 2.2. Хабардор намудани <i>қабулкунандаи баст</i> оид ба ҳолати кори мошини бофандагӣ. 2.3. Хабардор намудани сардори баст оид ба камбудихо. 2.4. Қайд кардан дар дафтари қабул ва супоридани баст.
Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳо ҳангоми қабул ва супоридани баст; - гузаштан аз дастурдиҳии техникаи бехатарӣ пеш аз оғози кор; - кор кардан дар доираи дастурамали вазифавии оператори мошини бофандагӣ; - шинос шудан бо супориш; - кор кардан тибқи супориш; - шинос шудан ба ҳолати кори мошини бофандагӣ; - муайян намудани кабудихои пайдошуда дар баст; - шинос шудан бо қайдҳои дафтари қабул ва супоридани баст.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои қабул ва супоридани баст; - дастурамалҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - тартиботи дохилии корхона/ташкilot; - тартиби гирифтани супориш; - дастурамали вазифавии оператори мошини бофандагӣ; - тартиби қабул ва супоридани баст; - қоидаҳои пур кардани дафтари қабул ва супоридани баст.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - боадаб; - бодикқат; - бовичдон; - адолатхоҳ; - ташаббускор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рунамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Қабул намудани супориш аз усто											
1.1. Гирифтани супориш аз усто	√			√							
1.2. Шинос шудан бо супориш	√			√							
1.3. Омода шудан барои иҷрои супориш	√			√							
Элементи 2: Супоридани баст											
2.1. Омода намудани ҷои кор ва мошини бофандагӣ барои супоридан	√			√							
2.2. Хабардор намудани қабулкунандаи баст оид ба ҳолати кори мошини бофандагӣ	√			√							
2.3. Хабардор намудани сардори баст оид ба камбудихо	√			√							
2.4. Қайд кардан дар дафтари қабул ва супоридани баст	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Баст -ин:	- давраи вақти корӣ, ки баъд аз он коргарон иваз карда мешаванд.
Қабулкунандаи баст - ин:	- бофандае, ки вазифаи худро дар баст бо мутахассиси(бофандаи) дигар иваз мекунад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳидҳои салоҳият
Муайян намудани тарзи бофтани матоъ	LI 8152-12-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян кардани тарзи бофтан ва ғафсии/зичӣ матоъро бо риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ ва меъёрҳои бофандагӣ тавсиф менамояд.	

Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: – дар ҳама ҷойи корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - LB-01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - LI 8152-03-2/01 Таъмин намудани мошини бофандагӣ бо ашёи хом; - LI 8152-05-3/01 Ба кор даровардани дастгоҳ; - LI 8152-06-2/01 Баргараф намудани кандашавии ресмон; - LI 8152-11-3/01 Қабул ва супоридани баст.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайян кардани тарзи бофтани матоъ	1.1. Муайян кардани бофти матоъ. 1.2. Пешгирӣ кардани башаклгирии нодурусти нуғҳо . 1.3. Боз доштани мошини бофандагӣ ҳангоми сабабҳои муайяншуда. 1.4. Хабар додан ба ёрдамчии усто оид ба сабабҳои муайяншуда.
2. Муайян намудани ғафсии/зичии матоъ	2.1. Муайян намудани ғафсии/зичии матоъ бо тарзи ламс. 2.2. Хабар додан ба ёрдамчии усто оид ба ғафсии/зичии номувофиқи матоъ.

Малақаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми бофтани матоъ; - риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва муҳити зист; - истифода намудани стандартҳо ва дастурҳои соҳа; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - бофтани тарзҳои гуногуни матоъ; - шинос шудан бо сабабҳои бофтани нодурусти матоъ; - шинос шудан бо ғафсии/зичии матоъ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми бофтани матоъ; - қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва муҳити зист/экология; - тарзҳои гуногуни бофтани матоъ; - стандартҳо ва дастурҳои соҳа; - усулҳои муайян намудани ҳаҷми матоъ; - меъёрҳои ғафсии/зичии матоъ ҳангоми бофтан;
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - боадаб; - бодикқат; - бовичдон; - адолатхоҳ; - мутмаин.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян кардани тарзи бофтани матоъ											
1.1. Муайян кардани бофти матоъ	√			√							
1.2. Пешгирӣ кардани башаклгирии нодурусти нугҳо	√			√							
1.3. Боз доштани мошини бофандагӣ ҳангоми сабабҳои муайяншуда	√			√							
1.4. Хабар додан ба ёрдамчии усто оид ба сабабҳои муайяншуда	√			√							
Элементи 2: Муайян намудани ғафсии/зичии матоъ											
2.1. Муайян намудани ғафсии/зичии матоъ бо тарзи ламс	√			√							
2.2. Хабар додан ба ёрдамчии усто оид ба ғафсии/зичии номувофиқи матоъ	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Башаклгирии нодурусти нугҳо дар натиҷаи:	- интиҳоби нодуруст ва ё кандашавии ресмон пайдо мешавад.
Ғафсии/зичии матоъ ин:	- шумораи ресмонҳо барои як майдони мушаххаси матоъ дар як сантиметри мураббаъ мебошад. Дар як сантиметри мураббаъ ҳар қадар ресмонҳо ба ҳам печида шаванд, матоъ ҳамон қадар қавӣ, вазнинтар ва мутаносибан зичтар мешавад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳидҳои салоҳият
Муайян намудани нуқсонҳо	LI 8152-13-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян кардани нуқсонҳои матоъ ва аз назар гузаронидани мошин пас аз ислоҳи нуқсонро бо риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ ва меъёрҳои бофандагӣ тавсиф менамояд.	

Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: – дар ҳама ҷойи корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - LB-01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - LI 8152-04-2/01 Тайёр намудани пудчамъкунак; - LI 8152-05-3/01 Ба кор даровардани дастгоҳ; - LI 8152-06-2/01 Баргараф намудани кандашавии ресмон; - LI 8152-12-2/01 Муайян намудани тарзи бофтани матоъ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷроӣ (МИ) ВС
1. Муайян намудани нуқсонҳо	1.1. Муайян намудани нуқсонҳои матоъ ҳангоми кор бо мошини бофандагӣ. 1.2. Муайян намудани нуқсонҳо дар ҳолати давр задан аз рӯи хатсайр. 1.3. Муайян намудани нуқсонҳо бо тарзи ламс кардани матоъ. 1.4. Хомӯш кардани мошини бофандагӣ ва хабар додан ба ёрдамчии усто оид ба нуқсонҳои муайяншуда.
2. Аз назар гузаронидани мошин пас аз ислоҳи нуқсон	2.1. Аз назар гузаронидани мошини бофандагӣ барои ислоҳи нуқсон. 2.2. Ислоҳ намудани нуқсони ошкоршуда. 2.3. Хабар додан ба шахсони масъул оид ба ислоҳи нуқсон.

Малақаҳои талабшаванда:	- шинос шудан бо сабабҳои бофтани нодурусти матоъ; - муайян намудани нуқсонҳо ҳангоми бофтани матоъ; - шинос шудан бо нуқсонҳои мошини бофандагӣ; - муайян намудани нуқсон тибқи экран.
Донишҳои талабшаванда:	- сабабҳои пайдо шудани нуқсонҳо ҳангоми бофтани матоъ; - тарзи ислоҳ кардани нуқсонҳои мошини бофандагӣ; - намудҳои нуқсон; - рамзҳои муайянкунандаи нуқсон.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - боадаб; - бодиккат; - бовичдон.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Хатгӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян намудани нуқсонҳо											
1.1. Муайян намудани	√			√							

нуқсонҳои матоъ ҳангоми кор бо мошини бофандагӣ											
1.2. Муайян намудани нуқсонҳо дар ҳолати давр задан аз рӯи хатсайр	√			√							
1.3. Муайян намудани нуқсонҳо бо тарзи ламс кардани матоъ	√			√							
1.4. Хомӯш кардани мошини бофандагӣ ва хабар додан ба ёрдамчии усто оид ба нуқсонҳои муайяншуда	√			√							
Элементи 2. Аз назар гузаронидани мошин пас аз ислоҳи нуқсон											
2.1. Аз назар гузаронидани мошини бофандагӣ барои ислоҳи нуқсон	√			√							
2.2. Ислоҳ намудани нуқсони ошкоршуда	√			√							
2.3. Хабар додан ба шахсони масъул оид ба ислоҳи нуқсон	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Нуқсон ин:	- натиҷаи нодурусти пайванди ресмон, коркарди нодурусти мошини бофандагӣ ё хатогиҳо дар коркард мебошад. Онҳоро ба 3 гурӯҳ тақсим кардан мумкин аст: нуқсонҳои марбут ба ресмон, нуқсонҳои самти печ ва нуқсонҳои самти пуркунӣ.
-------------------	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳидҳои салоҳият
Назорат намудани раванди бофтани матоъ	LI 8152-14-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди назорат намудани раванди бофтани матоъро бо риояи меъёрҳои бофандагӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: – дар ҳама ҷойи корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - LB-01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - LI 8152-03-2/01 Таъмин намудани мошини бофандагӣ бо ашёи хом; - LI 8152-04-2/01 Тайёр намудани пудчамъкунак; - LI 8152-06-2/01 Баргараф намудани кандашавии ресмон; - LI 8152-13-2/01 Муайян намудани нуқсонҳо	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷроӣ (МИ) ВС
1. Назорат намудани тор ва пуд дар хатсайр	1.1. Назорат намудани бофтани тор ва пуд аз рӯи хатсайр. 1.2. Назорат намудани бофтани тор ва пуд аз рӯи монитор . 1.3. Санҷидани нуқсони тор ва пуд.

2. Назорат намудани раванди печонидани матоъ	2.1. Аз назар гузаронидани печонидани матоъ. 2.2. Даъват намудани ёрдамчии усто дар ҳолати печидани нодурусти матоъ. 2.3. Хомӯш намудани мошини бофандагӣ дар ҳолати зарурӣ. 2.4. Бартараф намудани нуқсонҳои печониши нодурусти матоъ.
3. Назорат намудани матоъи бофташуда ҳангоми фаровардан	3.1. Фаровардани матоъ аз дастгоҳ мувофиқи тартиб. 3.2. Овардани матоъи коркардшуда ба назди дастгоҳи санҷишӣ . 3.3. Гузоштани лулапечи матоъ (рулон ткани) ба ҷои муайяншуда.
4. Назорат намудани мошини бофандагӣ аз рӯи хатсайр	4.1. Назорат намудани мошини бофандагии вобастшуда аз рӯи хатсайр. 4.2. Санҷидани камбудихои мошини бофандагӣ дар хатсайр. 4.3. Мушоҳида намудани нуқсонҳо аз рӯи хатсайр. 4.4. Иҷро кардани вазифаҳо аз рӯи хатсайр ва тибқи низомнома.

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - риоя кардани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми бофтани матоъ аз рӯи хатсайр; - шинос шудан ба раванди бофтани тор ва пуд аз рӯи хатсайр; - шинос намудани таҷрибаомӯз ба раванди технологӣ; - таъмин намудани раванди дурусти бофтани матоъ; - истифода бурдани монитор барои назорати бофтани тор ва пуд; - бартараф намудани камбудихои мошини бофандагӣ; - шинос шудан бо нуқсонҳо ҳангоми бофтани матоъ; - шинос шудан бо иҷрои вазифаҳо дар хатсайр тибқи Низомнома; - ба танзим даровардани ҳолати печидани нодурусти матоъ.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми бофтани матоъ аз рӯи хатсайр; - тарзҳои бофтани тор ва пуд аз рӯи хатсайр; - усулҳои таъмин намудани раванди дурусти бофтани матоъ; - қоидаҳои кор бо монитор барои назорати бофтани тор ва пуд; - усулҳои дуруст намудани камбудихои мошини бофандагӣ; - низомнома ва уҳдадорихои вазифавии оператори мошини бофандагӣ; - усулҳои ба танзим даровардани ҳолати печидани нодурусти матоъ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Чунин бояд буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - боадаб; - бодикқат; - бовичдон; - адолатхоҳ; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - мушоҳидакор; - мутмаин.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччагҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рунамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳӣ тарафи сеюм
Элементи 1: Назорат намудани тор ва пуд дар хатсайр											
1.1. Назорат намудани бофтани тор ва пуд аз рӯи хатсайр	√			√							
1.2. Назорат намудани бофтани тор ва пуд аз рӯи <i>монитор</i>	√			√							
1.3. Санҷидани нуқсонҳои тор ва пуд	√			√							
Элементи 2: Назорат намудани раванди печонидани матоъ											
2.1. Аз назар гузаронидани печонидани матоъ	√			√							
2.2. Даъват намудани ёрдамчиҳои усто дар ҳолати печидани нодурусти матоъ	√			√							
2.3. Хомӯш намудани мошини бофандагӣ дар ҳолати зарурӣ	√			√							
2.4. Бартараф намудани нуқсонҳои печониши нодурусти матоъ	√			√							
Элементи 3: Назорат намудани матоъи бофташуда ҳангоми фаровардан											
3.1. Фаровардани матоъ аз дастгоҳ мувофиқи тартиб	√			√							
3.2. Овардани матоъи коркардшуда ба назди <i>дастгоҳи санҷишӣ</i>	√			√							
3.3. Гузоштани лулапечи матоъ (рулон ткани) ба ҷои муайяншуда	√			√							
Элементи 4: Назорат намудани мошини бофандагӣ аз рӯи хатсайр											

4.1. Назорат намудани мошини бофандагии вобастшуда аз рӯи хатсайр	√			√							
4.2. Санчидани камбудихои мошини бофандагӣ дар хатсайр	√			√							
4.3. Мушоҳида намудани нуқсонҳо аз рӯи хатсайр	√			√							
4.4. Иҷро кардани вазифаҳо аз рӯи хатсайр ва тибқи низомнома	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Монитор:	- раванди кори мошини бофандагӣ, аз ҷумла сабаби боздоштан дар панели идоракунии (монитор) нишон дода мешавад.
Дастгоҳи санҷишӣ - ин:	- барои сачидани нозукии (тонкость) нахи пахта, пашм, дарозии нах, мундариҷаи нахи пахта, мустаҳкамии нах, санҷиши электронии қувваи нахи ягона ва ғайра; - барои санчидани матоъи хом (суровая ткань и готовая ткань), нуқсонҳои матоъро бо риштаи сурх медӯзанд ва бо нишонагузори махсус ишора менамоянд.

Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ

Ҳифзи меҳнат

Ба кори мустақилонаи оператори мошини бофандагӣ шахсоне иҷозат дода мешаванд, ки синнашон 16 сола ва аз он боло аст, аз муоинаи тиббӣ, дастурдиҳии муқаддимавӣ, омӯзиш ва таҷрибаҳосилкунӣ дар ҷойи кор, санҷиши дониши талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ гузаштаанд ва дорои таҳассуси мувофиқ мебошанд.

Оператори мошини бофандагӣ вазифадор аст:

- иҷро кардани он корҳое, ки дар дастурамали корӣ муқаррар гаридаст;
- иҷро кардани қоидаҳои дохилии тартиботи меҳнати корхона;
- истифода бурдани воситаҳои ҷимоявии инфиродӣ ва коллективӣ;
- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат;

- фавран хабардор кардани шахси масъул оид ба ҳама гуна ҳолатҳои хатарнок ба ҳаёт ва саломатии одамон таҳдидкунанда, оид ба ҳар як ҳодисаи нохуш, бад шудани вазъи саломатии худ, аз ҷумла зоҳир шудани аломатҳои шадиди бемории касбӣ;

- гузаштан аз омӯзиши усул ва тарзҳои бехатарии иҷрои корҳо ва расонидани ёрии аввалия ба зарардида дар истехсолот, дастурдиҳӣ оид ба ҳифзи меҳнат, санҷиши дониши қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ;

- гузаштан аз муоинаи тиббии ҳатмии даврӣ (дар ҷараёни фаъолияти меҳнатӣ), инчунин, муоинаи ғайринавбатии тиббӣ бо роҳхати корфармо дар ҳолатҳои пешбинишудаи Кодекси меҳнат ё дигар қонунҳо;

- тавонистани расонидани ёри аввалия тодухтурӣ ба зарардидагон хангоми ҳодисаҳои нохуш;

- тавонистани истифодабарии воситаҳои аввалия сӯхторхомӯшкунӣ.

Ҳангоми кори оператори мошини бофандагӣ метавонанд, омилҳои истеҳсолии хатарнок ва зараровари зерин таъсир расонанд:

- мошин ва механизмҳои ҳаракаткунанда;
- қисматҳои ҳаракаткунандаи таҷҳизоти истеҳсолӣ;
- равшаннокии нокифояи минтақаи корӣ;
- нокифоягии равшании табиӣ;
- серчангиву ғубор, газолудии ҳавои минтақаи корӣ;
- ҳарорати баланди сатҳи таҷҳизот;
- ҳарорати баланд ё пасти ҳавои минтақаи корӣ;
- тағйирпазирӣ ва намнокии ҳаво;
- катаклизмҳои табиӣ;
- нӯғҳои тез, асбобу абзор ва таҷҳизот ва ғ..

Оператори мошини бофандагӣ мутобиқи меъёрҳои намунавии соҳавӣ ва Шартномаи коллективӣ бояд, бо либоси махсус ва дигар воситаҳои ҳимоявии инфиродӣ таъмин бошад.

Техникаи бехатарӣ

Талаботи бехатарии пеш аз оғози кор

Пеш аз оғози кор Оператори мошини бофандагӣ барои ҳимоя аз таъсиррасонии омилҳои хатарнок ва моддаҳои зараррасони истеҳсолӣ бояд, бо тартиби муайян либоси кориро пушад, ҳамаи тугмаҳои либос бояд баста шаванд ва мӯйи сар бодикқат зери сарпӯш гузошта шавад. Рӯймол ё дигар ашёро ба гардан напечонад ва дар тарафи қафои сар муйҳоро бандад. Ҳалқаҳо, соат, дастпонаҳо ва дигар ороишҳоро аз даст кашида, пойафзоли хуби пошнапаст пӯшад. Либоси махсус бояд тоза буда, андозаи мувофиқ дошта бошад ва хангоми ҳаракат монеа эҷод накунад.

Ҷои кори худро тафтиш карда, боварӣ ҳосил кунад, ки он ба қадри кофӣ равшан аст ва асбобу ашёи зиёдатӣ мавҷуд нест. Камбудихоёе, ки дар вақти қабули баст мушоҳида карда мешаванд, аз коргари баст сабабашро фаҳмад, агар онҳо бартарарф карда нашуда бошанд, дар ин бора ба ёрдамчии усто хабар диҳад.

Сарпӯши (клапани) ҳавогузарро оҳиста, бо каме таваккуф кушояд ва калиди асосиро ба ҳолати 1 табдил дода, пас тугмаи оғози барқ(старт) ва тугмаи таъмини шиддати доимиро пахш намояд.

Пеш аз ба кор андохтани мошини бофандагӣ тафтиш ва боварӣ ҳосил кунад, ки мошини бофандагӣ ва дигар механизмҳои ёрирасон дар ҳолати хуб кор мекунад.

Талаботи бехатарӣ хангоми кор

Ҳангоми ба кор даровардани мошини бофандагӣ (инчунин пас аз таъмир ё танзим), дигар кормандони бастро огоҳ намуда, баъд мошин ба кор дароварда мешавад. Ҳамзамон дар вақти ба кор даровардан ҳамаи асбобу ашёро аз болои мошини бофандагӣ гирифта, дар ҷои лозимӣ гузоштан лозим аст. Ҳангоми кор бофанда бояд бодикқат бошад ва дигаронро парешон ё халалдор накунад. Дар

вакти кори дастгоҳ ба қисмҳои ҳаракаткунанда даст нарасонад, тугмаҳоро хоҳу ноҳоҳ зер накунад, риштаҳоро нағундорад, ба матоъ дар қимҳои бофт даст нарасонад. Риштаи асосӣ танҳо пас аз хатти сутунҳо берун баромадан бурида шуда, зичии ресмон танҳо пас боздоштани мошин санчида мешавад. Роҳравҳоро барои хизматрасонӣ ва интиқол ҳолӣ/озод гузорад. Агар мавҷудияти кандашавии нерӯи барқ ошкор карда шавад, ба усто ё роҳбари баст муроҷиат намояд. Дар ҳолати канда шудани ресмон, бофанда боварӣ ҳосил кунад, ки бёрдо дар ҳолати лозимӣ қарор дорад, пас риштаи кандашударо хорич кунад ё бурад. Ҳанומи кор дар қисмати панҷараҳои муҳофизатӣ ништастан қатъян манъ аст. Дар вақти корӣ ба бофанда нигоҳ доштани қайчӣ ва сӯзанҳо дар қиссаи либоси корӣ иҷозат дода намешавад.

Дастурдиҳӣ ба таълимгирандагон

Вобаста ба таҳассус, гузаронидани дастурдиҳии таълимгирандагон талаботҳои худро дорад. Мисол, омӯзгори таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ пеш аз ҳар машғулиятҳои амалӣ ба таълимгирандагон дастурдиҳии ҷориро оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ мегузаронад ва дар журнали техникаи беҳатарӣ оид ба гузаронидани он қайд мекунад.

Ғайр аз ин, намудҳои махсуси дастурдиҳӣ мавҷуд аст, ки пеш аз баромадан ба таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ гузаронида мешаванд. Иҷозати шахсоне, ки аз дастурдиҳӣ, аз омӯзиш ва санчиши дониш оид ба ҳифзи меҳнат нагузаштаанд, ба таҷрибаомӯзӣ баромадан манъ аст.

Талабот ба довталабон

Хоҳишмандоне, ки мехоҳанд касби «Оператори мошини бофандагӣ»-ро омӯзанд ва салоҳияти сатҳи 3 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз худ кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- ҳуҷҷатҳоро мувофиқи талаботи муассисаи таълимӣ пешниҳод намоянд;
- дорои ҳуҷҷат (сификат) оид ба азхудкунии сатҳи 2-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон бошад;
- аз муоинаи тиббӣ гузарад.

Талабот ба омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 3 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз рӯи касби «Оператори мошини бофандагӣ» меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- донишҳои касбии дидактикӣ ва методологияи ТАС дошта бошад;
- методикаи таълими салоҳиятҳоро донад;
- на кам аз 5 соли таҷрибаи кори оператори мошини бофандагиро дошта бошад;
- қисмонӣ ва раванӣ солим бошад;
- сатҳи таҳассусии омӯзгор аз сатҳи 4-уми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон паст набошад;
- аз муоинаи тиббӣ гузарад.

Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ

Номгӯии асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ барои таълими на зиёда аз 25 таълимгиранда (∞ - ҳангоми зарурат).

Асбобҳо	Миқдор	Таҷҳизот	Миқдор	Мавод/дигар лавозимот	Миқдор
Калидҳо	5 даста	Мошини Picanol OMNI F-2-R	1 адад	Сӯхторхомӯшунак	∞
Асбобҳои асосӣ		Монитори сифат	1 адад	Дорукуттӣ	
Қайчӣ	25 адад	Таппончаи пневматикӣ	1 адад	Калоба	∞
Чангак	25 адад	Механизми печонанда	1 адад	Пуд	∞
Чутка	25 адад			Аломатҳои огоҳикунанда	∞
Гира (пинцет)	5 даста			Матоҳои махсус барои тоза кардан	∞
				Конус	∞
				Калобагузорак	∞
				Наварди бофандагӣ	∞
				Маводи зидди сӯхтор	∞
				Қутиҳо барои баромадҳои ресмон	∞
				Ғалтакҳо	∞
				Чоруб	∞
				Тор	∞
				Фриксион	∞
		Таҷҳизоти таълимӣ		Лавозимоти дафтардорӣ	
		Проектор	1 адад	Қоғазҳои А4	1 баст
		Флипчарт	1 адад	Дафтар (журнал)	25 адад
		Тахта	10 адад	Маркер	1 баст
		Компютерҳо	25 адад	Флипчарт	4 адад
		Экран	1 адад	Қалам	25 адад
		Тахтаи электронӣ/интерактивӣ	1 адад	Блокнот	25 адад
				Маводи таълимӣ	
				Стандарти салоҳиятҳо	5 адад
				Барномаи таълимии модуль	5 адад
				Дастур	∞
				Китобҳо	25 адад
				Видео (CD)	∞

Рӯйхати адабиёт

1. Тенденции совершенствования современных ткацких машин / В. И. Терентьев // Текстильная промышленность - 2010. - № 2.
2. Современное оборудование для ткацкого производства на отечественном рынке / Л. Н. Фомченкова // Текстильная промышленность. - 2010. - № 2.
3. Тенденции совершенствования современных ткацких машин / В. И. Терентьев // Текстильная промышленность - 2010. - № 2.

Сомонаҳои интернетӣ:

<https://www.profguide.io/professions/tkach.html>

<https://www.weaving.su/literatura/product/view/302/666>

<http://легпромбизнес.рф/index.php/2011-06-09-15-58-48/oborud-2014>

<http://www.4textile.ru/oborudovanie/textile-machinery.html>

<http://rnns.ru/198636-sovremennoe-tkackoe-oborudovanie.html>

<http://www.cotton.ru>

Funded by
the European Union

**ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОЦИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

ХАРИТАИ ФУНКЦИОНАЛӢ

Соҳа: Саноати сабук

Касб: Оператори мошини бофандагӣ

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): LI 8152

Замимаи 1

Харитаи функционалии касби «Оператори мошини бофандагӣ»

УҲДАДОРИҲО		ВАЗИФАҲО				
А	Такмил додани малакаҳои бокортаъминкунӣ	А-1. Кор кардан дар даста	А-2. Такмил додани тахассуси касбӣ	А-3. Истифода бурдани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ	А-4. Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ	А-5. Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи миёна
		А-6. Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ				
В	Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ	В-1. Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	В-2. Бастани шартнома	В-3. Истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои муҳофизатӣ	В-4. Гузаштан аз дастурдихӣ оид ба техникаи бехатарӣ	В-5. Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
		В-6. Риоя намудани қоидаҳои зидди сӯхтор	В-7. Расонидани ёрии аввалияи тиббӣ			
С	Ташкил намудани раванди кор	С-1. Қабул намудани баст	С-2. Қабул намудан супориш аз усто	С-3. Омода намудани чойи корӣ	С-4. Шинос шудан бо ҳолати кори мошини бофандагӣ	С-5. Таъмин намудани мошини бофандагӣ бо ашёи хом
		С-6. Омода намудани асбобҳои корӣ				
Д	Иҷро намудани раванди технологӣ	Д-1. Тайёр намудани пудчамъкунак	Д-2. Ба кор даровардани дастгоҳ	Д-3. Баргараф намудани кандашавии ришта	Д-4. Муайян намудани тарзи бофтани матоъ	Д-5. Муайян намудани нуқсонҳо

		D-6. Бастани гирехҳо	D-7. Иваз намудани ғалтаки ресмони матоъ	D-8. Иваз намудани канори матоъ		
E	Назорат намудани сифати истехсоли матоъ	E-1. Назорат намудани тор ва пуд дар хатсайр	E-2. Назорат намудани раванди печонидани матоъ	E-3. Назорат намудани матоъи бофташуда ҳангоми фаровардан	E-4. Назорат намудани мошини бофандагӣ аз рӯи хатсайр	E-5. Аз назар гузаронидани мошин пас аз ислоҳи нуқсон
		E-6. Омода намудани мошини бофандагӣ барои тори нав				
F	Ба анҷом расонидани раванди кор	F-1. Омода намудани мошини бофандагӣ барои супурдан	F-2. Пур кардани варақаи сифат	F-3. Супоридани асбобу анҷом ба ҷои махсус	F-4. Гузоштани калобаи ресмони пахтагин/нахи пуд ба ҷои муайяншуда	F-5. Тоza намудани ҷои корӣ
		F-6. Супоридани боқимондаҳо ба ҷои муайяншуда	F-7. Супоридани баст			

	Сатҳи 2 - 26
	Сатҳи 3 - 14
Ҳамагӣ: 40 вазифа	

Талаботи умумӣ ба касби «Оператори мошини бофандагӣ»		Харитаи функционалии бо усули DACUM таҳияшуда, барои касби
Сифатҳои касбӣ/салоҳиятнокӣ	Дониш, малака ва маҳорати умумӣ	«Оператори мошини бофандагӣ»
<ol style="list-style-type: none"> 1. Хушмуомила 2. Меҳнатдӯст 3. Мушоҳидакор 4. Тоқатпазир 5. Бомасъулият 6. Покизакор 7. Боэҳтиёт 8. Ростқавл 9. Сарфакор 10. Дурандеш 11. Бодикқат 12. Устувориҳои ахлоқӣ 13. Ба бемориҳои аллергияи устувор 14. Поквичдон 15. Боинсоф 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон 2. Санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқии соҳаи нассочӣ 3. Қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ 4. Қоидаҳои техникаи бехатарии зидди сӯхтор ва муҳити зист 5. Сохт, танзим ва хизматрасониҳои техникаи мошини бофандагӣ 6. Истифодаи бурдани системаи идоракунии автоматӣ 7. Намуд ва ғафсии ресмонҳо 8. Масолаҳои масолаҳои 9. Асосҳои физика ва математика 10. Асосҳои кимиё 11. Асосҳои нақшакашӣ 12. Забонҳои хоричӣ 13. Асосҳои технологияи компютерӣ 14. Истифодаи бурдани воситаҳои аввалини сӯхтор 15. Риояи тартиботи дохили корхона 	<p>Иштирокчиёни таҳлили функционалӣ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Раҳмонова Муҳаббат – бофандаи ҶДММ «Чавонӣ»-и шаҳри Хучанд; 2. Нурматова Мунира-бофанда, ҶДММ «Чавонӣ», шаҳри Хучанд; 3. Назокатова Мадина-бофанда; Шурушева Зебо-бофанда, МДТ «Литсейи касбии дӯзнадагии шаҳри Душанбе»; 4. Саидова Азиза- бофанда, ҶДММ «Қолинҳои Душанбе»; <p>Модераторон: Данило Анишенко – коршиноси калидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиши Лоиха Сангин Бобоев - коршиноси маҳаллии ғайрикалӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиши Лоиха Бахтиёр Озар - супервайзер оид ба методологияи ТАС</p> <p>Фасилитаторон:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Латифов Фаридун 2. Кулулова Гулизор
Таҷҳизот, асбобҳо, масолаҳои асосӣ ва сарфшаванда		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ресмон (ашёи хом) 2. Қайчи 3. Либоси махсус 4. Воситаҳои муҳофизатӣ 5. Чутқаҳо 6. Матоҳои махсус барои тоза кардан 7. Пуд (уточная нит) 8. Калобагузорак (стойка бобинодержатель) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наварди бофандагӣ 2. Зарф барои найчаҳои калон 3. Конус 4. Гира (пинцет) 5. Қуттиҳо барои баромадҳои ресмон 6. Ғалтакҳо 7. Чорӯб 8. Мачмӯи калидҳо 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Монитори сифат 2. Қуттии партов 3. Гушмонак 4. Таппончаи пневматикӣ 5. Калобаҳо 6. Тор (ғалтак) 7. Механизми печонанда 8. Дастгоҳи бофандагӣ

9. Чангакҳо			Дар доираи лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳия шудааст. ш. Душанбе, Ҷумҳурии Тоҷикистон 17-18 ноябри соли 2023
Дурнамои оянда ва хусусиятҳо/мушкилоти касб			
1. Мубодилаи таҷриба байни корхонаҳо 2. Такмили сатҳи ихтисос 3. Баланд намудани музди меҳнат 4. Кафолат ва сифатнокии кор 5. Болоравии сифати маҳсулот ва мутобиқ ба стандартҳои байналмилалӣ	6. Ғуборнок ва ифлосшавии муҳити атроф 7. Реҷаи кори ғайри меъёрӣ 8. Бемориҳои касбӣ 9. Ҳавасмандии ками мутахассисон 10. Хатари ҷароҳатбардорӣ 11. Норасоии мутахассисони донандаи таҷҳизотҳои муосир		

Funded by
the European Union

**ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОЧИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

ХУЛОСАҲОИ СОҲА (экспертиза)

**ВАЗОРАТИ САНОАТ ВА
ТЕХНОЛОГИЯҲОИ НАВИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

734012, ш. Душанбе, х. Рӯдакӣ, 22 Тел: 221-52-59
факс: (810992-37) 221-82-81 Email: info@sanoat.tj

№ 7-1354 аз «18» 06 2024

Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва
шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ба №3/13-657
аз 08.05.2024

Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаи стандарти салоҳияти касбҳои “Харрот”, “Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ” ва “Оператори мошини бофандагӣ”-ро мавриди омӯзиш қарор дода, ворид намудани пешниҳодҳои зеринро ба стандарти салоҳияти касбҳои “Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ” ва “Оператори мошини бофандагӣ” зарур мешуморад.

1. Воҳиди салоҳияти Рамзи (ТС06 – 2/01) ба касби мазкур даҳлат нашошта, хориҷ намуданро тақозо менамояд.

2. Дар воҳиди салоҳияти Рамзи (ТС01-1/01) талаботи асосии тиббӣ, илова намудани талаботи махсуси тиббӣ оид ба дараҷаи шунавоӣ ва биниш барои касби мошинистии ҳамаи намуди кранҳои борбардор зарур мебошад.

3. Дар аксар воҳидҳои салоҳияти касбӣ тақрор гардидани талаботҳои воҳидҳои касбӣ ҷой дорад, ки то андозае ба сатҳи амалӣ намудан ва қабули стандартҳо таъсири манфӣ мерасонад.

4. Дар воҳиди салоҳияти Рамзи (МВ02-3/01) воҳиди салоҳият дар баробари донишҷӯи забонҳои хориҷӣ, ворид намудани тарҷумаи шакли тоҷикии номгӯзори аломатҳои фаъолияти кории мошинистии кранҳои борбардор илова карда шавад.

5. Дар самти “Оператори мошини бофандагӣ” дар сарҳати 5 ба ҷои ибораи “қатъиян манъ аст”, ибораи “гузаронидани курсҳои кӯтоҳмуддати омӯзишӣ” илова карда шавад.

6. Дар стандартҳои касби харротӣ талаботи махсуси тиббӣ оид ба дараҷаи биниш ва ҳосияти зичии маталлҳо ва дараҷаи гудозиш дар раванди фаъолияти корӣ низ, илова карда шавад.

Бо ворид намудани пешниҳодҳои болозикр, Вазорат лоиҳаи стандартҳои пешниҳодшударо қобили дастгирӣ меҳисобад.

Муовини вазир

Б. Сафарзода

ЧАМБИЯТИ ДОРОИ МАСЪУЛИЯТАШ МАХДУДИ

«СATH»

Ҷумҳурии Тоҷикистон

Шаҳри Хучанд к. Ленин-238

Суратҳисоб: 20202972500474

Хисоби арзи: 20206840700470 (USD)

Рақами мушаххаси: 510010523

Банки саҳҳомӣ-тиҷоратӣ «Эсхата»

дар шаҳри Хучанд

Нишонаи қабули бор:

Истгоҳи роҳи оҳани Хучанд, код

747802

Email: cath@cath-industries.com

Тел. (44) 630 00 29

LIABILITY LIMITED COMPANY

«СATH»

REPUBLIC OF TADJIKISTAN

Khujand city, Lenin street - 238

Account: 20202972500474,

20206840700470 (USD)

The handle: 510010523

Commercial bank "Eskhata",

Khujand city

The address for cargoes:

Railway station of Khujand, code

747802

Email: cath@cath-industries.com

Tel. (44) 630 00 29

SATH

№ 169 аз «07» Август 2024с.

Лоихаи «Кумаки Иттиҳоди Аврупо» Ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон

Роҳбарияти ЧДММ «СATH» мактуби мурочиати Шуморо таҳти рақами «67» аз 07.08.2024 сол, оиди ба гузаронидани ташҳиси лоихаи стандарти салоҳиятҳои касбҳои пешниҳодшудаи оператори мошини Ресандаги, оператори мошини бофандаги ва оператори мошинҳои рангуниро мутахассисони соҳавӣ баррасӣ намуда, чунин иттилоъ медиҳад.

Лоихаҳои стандарти салоҳиятҳои касбии истехсоли саноати сабук, ки номбурдашуда, аз қорқарди ниҳони наҳи пахта то маҳсулоти тайери дузандаги рангшуда, ки тибқи талабот барои омузгорон ва довталабон, хифзи меҳнат ва техникаи беҳатари ҷавобгӯӣ мебошад.

ЧДММ «СATH» Лоихаи стандарти салоҳиятҳои касби истехсолоти саноати сабук, бо назардошти ислоҳоти имлои забони техника, қобили қабул шуморида, дар экспертизаи Лоиха мутассасисони зерини қорғох иштирок намуданд.

Технологи масъули истехсолоти рангуборқуни

- Мамадҷонов Б

Технологи масъули минтақаи пардоздихи

- Бобочонов С

Директори генерали

Бобоев И.Т

№ 7 - август 2024 з.

№ 35/1

Лоиҳаи «Кумитаи Иттиҳоди Аврупо»
Ба соҳаи маориф ва меҳнати
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ҷамъияти Саҳомии Пушидаи «Ҷунтай-Дангара Син Силу Текстил» лоиҳаи Кумаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаи маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон-ро мавриди баррасӣ қарор дода дар маҷмуъ қабули стандартҳои «Оператори мошини бофандагӣ»-ро ба мақсад мувофиқ медонад.

Ҳамзамон ба мақсади пешгирӣ намудани муҳолифат ва барҳурди меъёрҳо бо қонунгузори амалкунандаи, Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ, гузаронидани экспертизаи ҳуқуқии онро аз ҷониби мақоми ваколатдори кишвар зарур мешуморанд.

Илова бар ин, ҷиҳати таъмини иҷрои босифати Стандартҳо аз ҷониби субъектҳои дахлдор санад ба тақмил (аз нигоҳи забонӣ ва пайдарпайи омафаҳм ва содда гардонида шавад) ниёз дорад.

Дар ниҳоят матни стандартҳо пас аз тақмил, бо ду забон (давлатӣ ва русӣ) барои хулосаи ниҳонӣ ба ЧСП «Ҷунтай-Дангара Син Силу Текстил» манзур шавад.

Руйхати мутахассисоне, ки дар экспертиза иштирок намуданд.

Алимардонов Абубакр – раиси иттифоки касабаи ЧСП

Абдулоев Фируз – сардори гурӯҳ

Бо эҳтиром
Директори ЧСП

Лин Цян

ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ҶАМЪИЯТИ ДОРОИ
МАСЪУЛИЯТИ МАҲДУДИ
«АРВИС»

REPUBLIC OF TAJIKISTAN

LIMITED
LIABILITY COMPANY
«ARVIS»

РМЛ 030032851, РЯМ 0310021067, Сурога: Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, кӯчаи Н. Қарибоев, 8

№ 871/24

аз «06» 08 соли 2024

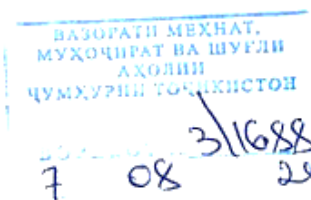
ба сод №67 аз 10.07.2024сол

Ба коршиноси лоиҳаи “Кӯмаки
Иттидоҳи Аврупо ба соҳаҳои
маориф ва меҳнати Ҷумҳурии
Тоҷикистон” Анищенко Д.

Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди «АРВИС» ҳуҷҷатҳои пешниҳодшудаи Шуморо мавриди баррасӣ қарор дода, ба саҳматон мерасонад, ки ҶДММ “АРВИС” нисбат ба стандарти салоҳиятҳои касбҳои «Оператори мошини бофандагӣ» ва «Оператори мошини турбофӣ» эрод надорад.

Бо эҳтиром,
Директори генералӣ

В.Самиев

КУМИТАИ ҶУМҲУРИЯВИИ ИТТИФОҚИ КАСАБАИ КОРМАНДОНИ
СОҲАИ БОҒАНДАГӢ ВА САНОАТИ САБУКИ ТОҶИКИСТОН

734012, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе х. Рудаки, 20 Тел: 8+(992 37) 223-17-25, 8+(992) 988-84-26-26

№ 13 20.08.2024

Лоихаи «Кумаки Иттиҳоди Аврупо
ба соҳаи маориф ва меҳнати
Ҷумҳурии Тоҷикистон»

Кумитаи ҷумҳуриявии иттифоқи касабаи кормандони соҳаи боғандагӣ ва саноати сабуки Тоҷикистон мактуби Шуморо аз 08.05.2024с, №75 оид ба гузаронидани экспертизаи стандарти салоҳияти касбӣ «Оператори мошини боғандагӣ» бо ҷалби мутахассисони корхона мавриди баррасӣ ва таҳлил намуда, ба хулоса омаданд, ки воҳидҳои салоҳият дуруст муайян карда шуда, тартиби ҷойгиршавии онҳо ба талаботи касби мазкур мувофиқат мекунад.

Инчунин сатҳҳои муайяншудаи таҳассус барои ихтисоси «Оператори мошини боғандагӣ» ба дараҷаи касбӣ мувофиқат мекунад ва ба бозори меҳнат ҷавобгу мебошад.

Қайд кардан ҷои аст, ки тавсифи умумии касб, рӯйхати асбобу таҷҳизот зарурӣ, ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ низ ба талаботҳои касбӣ маскур мувофиқ мебошанд.

Бо назардошти далелҳои дар боло зикршуда, чунин хулоса бароварда шуд: Стандарти салоҳияти касби «Оператори мошини боғандагӣ» барори таҳлили барномаҳои таълимӣ дар тайёр намудани мутахассисон аз рӯи касби мазкур мувофиқат менамояд.

Рӯйхати мутахассисоне, ки дар экспертиза иштирок намуданд.

1. Амирхонова Фарзона - муовини Раис
1. Каримова Ситора - кадр
2. Латипов Мирзо сардори шубаи умуми

Г.Каюмзода